Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 170 (8160). 7-сентябрь, 1983 йил • ЧОРШАНБА • Баҳоси 3 тийин

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ИШ БОШЛАДИ

Партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь, 1983 йил июнь Пленумлари қарорларига амалий иш билан жавоб бераётган областимиз меҳнаткашлари бу йилги об-ҳаво қийинчиликларини тадбиркорлик билан енгиб, далаларда мўл ва сифатли «оқ олтин» ҳосили етиштирдилар. Эндиги вазифа ана шу ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай, қисқа муддатларда йиғиб-териб олиб, юқори сортларга топширишдан иборатдир. Бу ҳар бир пахтакор ва механизатордан, областнинг барча меҳнаткашларидан ҳар соат, ҳар дақиқанинг қадрига етиб, йиғим-теримда уюшқоқлик намуналарини кўрсатишни, юксак унум билан ишлашни талаб этади.

1983 йил пахта йиғим-терими мавсумининг боришини кенг ва оператив ёритиш мақсадида Тошкент область партия комитети ҳузурида матбуот маркази иш бошлади.

Шунингдек, «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси ҳузурида ҳам йиғим-терим ишларини мунтазам ёритиб боришни кўзлаб «ТЕРИМ-83» пахта штаби ташкил этилди. Бу штаб жойлардаги партия ва совет ходимларидан, қишлоқ хўжалик мутахассисларидан, район партия комитетлари ҳузуридаги матбуот марказларидан, ишчи қишлоқ мухбирларидан, кенг газетхонлар оммасидан илғор механик-ҳайдовчилар ва кўп минг килограммчи теримчиларнинг ютуқлари, янги-янги ташаббуслар, дала меҳнаткашларига кўрсатилаётган маданий-маиший, савдо ва медицина хизмати ҳақида оператив хат-хабарлар кутади.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг «ТЕРИМ-83» пахта штаби телефонлари: 325-647, 33-40-48, 33-48-08, 325-353.

ТОШКЕНТ ҲАҚИКАТИ
ПАХТА ШТАБИ
„ТЕРИМ-83"
ТЕЛЕФОНЛАР: 325647, 334048
334808, 325353

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ПАХТА ДАЛАЛАРИДА ЯНГИ ҲОСИЛ ЙИҒИМ-ТЕРИМИ БОШЛАБ ЮБОРИЛДИ. ҚУЙИДА ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИНИНГ ДАСТЛАБКИ ХАБАРЛАРИНИ ЭЪТИБОРИНГИЗГА ҲАВОЛА ҚИЛМОҚДАМИЗ.

● БЎКА

«КОММУНИЗМ» колхози механизаторлари ғўза дефолиациясини уюшқоқлик билан бошлаб, районда биринчилар қатори тугатдилар. Маҳмуд Саидов, Омонгелди Пўлатов, Холтурсун Шомуродов сингари тажрибали механизаторлар трактор пуркагичларини юксак унум билан ишлатиб, муҳим тадбирнинг тез ва соз ўтказилишини таъминладилар.

Фрунзе номли ва «Партия XIX съезди» колхозларида ҳам ғўза дефолиацияси қисқа муддатларда сифатли ўтказилди.

● ҒАЛАБА

ШУ КЕЧА-КУНДУЗДА район хўжаликлари пахтазорларида 12 та самолёт ва 83 та трактор пуркагичлари тинимсиз ишлаб турипти. Кечаги кунгача жами 15 минг 710 гектар майдоннинг 10 минг гектаридан кўпроғидаги ғўзаларга заҳарли дорилар сепилди. Бу ишда, айниқса, «Ленинград» колхози бошқа хўжаликларга намуна кўрсатди. Колхоз механизаторлари дефолиацияни беш иш кунида тугалладилар.

Райондаги 13 та хўжаликнинг 8 тасида қўл терими бошлаб юборилди.

● ПИСКЕНТ

РАЙОН хўжаликларида ғўза дефолиацияси ниҳоясига етказилмоқда. Ўтган куни 3500 гектар, яъни жами майдоннинг 25 процентига тенг майдондаги ғўзаларга дефолиантлар сепилди.

Тельман номли ва Охунбобоев номли колхозларда карталарни машина теримига тайёрлаш билан бирга кўп минг килограммчи чевар теримчилар ҳаракати авж олдириб юборилди. Умуман, ўтган куни район хўжаликларида жами 1200 колхозчи қўл теримида иштирок этиб, ўртача 31 килограммдан пахта тердилар.

ШУ КУННИНГ ДОЛЗАРБ ВАЗИФАСИ

ПАХТАНИНГ СОРТИ ДЕФОЛИАЦИЯ СИФАТИГА БОҒЛИҚ

Дефолиацияга киришишдан олдин раис, агроном ва бошқа мутахассислар далаларни сўнгги бор кўздан кечиришди. Техниканинг қай даражада шайлиги билан қизиқишди. Сўнг кечга томон йиғилиш ўтказишди.

— Қалай, — деди раис ташаббускор бригада бошлиқларидан Саидаҳмад Охуновга мурожаат қилиб. — Ҳамма нарса тахтми, бошлашса бўладими?

— Энг муҳими, — деди бригадир, — дала бегона ўтдан тоза бўлиши керак. Биз бу мақсадга эришдик.

— Барг тўкишни қай тартибда ўтказмоқчисизлар?

— Ўзингизга маълум, — деди бригадир. — Бизда уч хил ғўза бор. Тўғри, асосий карталардаги чигитни ернинг намига чиқариб олганмиз. Улар яхши, дуркун ўсди. Лекин сув бериб ундирган ғўзаларимиз ҳам бор. Ишловни ўрнига қўйиб, бу майдондаги ғўзаларни ҳам яхшилаб олганмиз. Лекин ҳар ҳолда биртекис эмас-да. Шунинг учун дефолиацияни табақалаштириб ўтказмасак, адашиб қоламиз.

...Янгийўл районидаги «Партия XXI съезди» колхозининг ери паст-баландликлардан иборат. Лекин шунга қарамай хўжалик деҳқонлари йилдан-йилга пахтаси машинада териладиган майдонларни кенгайтирмоқдалар. Бу соҳада ташаббускор бригадирлардан С. Охунов тажрибаси ибратлидир.

— Дастлаб ўттиз гектар ерни машина теримига ажратган эдик, — дейди бригадир, — лекин имкониятимизни чамалаб кўриб 50 гектарга етказмоқчимиз.

Бригада деҳқонлари йил бошиданоқ шу олижаноб ният билан меҳнат қилдилар. Ҳар гектар ерда ўртача 100 минг тупдан кўчат сақлаб қолинди.

— Биз гектаридан 50 центнердан ҳосил олишимиз учун, — деди бригадир, — ҳар туп ғўзада кам деганда 13—14 тадан бўлиқ кўсак ҳосил қилишимиз керак. Бунга албатта эришамиз. Ўтган йили 86 процент ҳосилни биринчи сортга топширган эдик. Бу йил 90 процентга етказамиз. Механизаторимиз Н. Имомчаев ўз агрегатини мавсумга пухта созлаб қўйди. Ўтган йили 200 тонна терган эди. Бу йил 250 тоннани мўлжаллаб турипти. Холмирза Ҳасанов, Эргаш Бойбобоев сингари сувчиларимиз, Карима Исматуллаева, Ҳайрулла Исматуллаев, Абдужаббор Абдураҳмонов, Йўлдошбуви Мирзажонова сингари колхозчиларимиз мўл ҳосил етиштиришга муносиб ҳисса қўшдилар.

Ташаббускорлар даласида ғўза дефолиацияси биринчилардан бўлиб бошлаб юборилди. Бир неча йилдирки, бу иш трактор аппаратлари ёрдамида ўтказилмоқда. Фойдаси катта бўлаётир. Дефолиация сифатли бўлиб чиқмоқда. Бир босқичнинг ўзидаёқ асосий майдондаги баргларнинг тўкилишига эришилаётир.

Бригадада хирмон жойлар, йўл-кўприклар, тош-тарозилар ҳам мавсумга шай қилиб қўйилди. 70—80 процент ғўза барги тўкилиши билан машина терими ҳам бошлаб юборилади. Терим ипатоволиклар усулида ташкил этилади. Ҳисоб-китоб шундай: биринчи куни машинанинг унумдорлиги 5 тоннани ташкил этса, уч-тўрт кун ўтгач бу кўрсаткич 6—7, ҳатто 10 тоннага чиқади. Натижада айрим кунлари бригада бўйича йиллик планнинг ўн проценти миқдорида пахта тайёрлаш мумкин бўлади. Ана шунда қисқа вақт ичида, сентябрь ойининг ўзидаёқ пахта тайёрлаш планини бажариш мумкин.

Бригадада нарядсиз усулда ишлашга ўтилганига икки йил бўлди. Бу усул дала ишларини юксак агротехника савиясида бажариш имкониятини бермоқда. Техникадан, моддий ресурслардан тежабтергаб фойдаланилаётганлиги туфайли колхозчиларнинг даромади ортиб бораётир. Ўтган йили меҳнат ҳақининг ҳар бир сўмига йил охирида 1 сўм 38 тийиндан қўшимча пул берилди. Механизатор ва сувчиларнинг олган қўшимча ҳақлари 2500—3000 сўмданга тўғри келди.

Ташаббускорлар даласида иш қизғин. Улар теримни уюшқоқлик билан бошлаш учун барча имкониятларни ишга солмоқдалар.

Н. РИХСИЕВ.

●

«ИНТЕРНАЦИОНАЛ» колхози пахтакорлари ғўза дефолиациясини Янгийўл районида биринчилардан бўлиб бошлаб юбордилар. Бу йил хўжаликда мавжуд 850 гектар майдондаги пахта ОВХ-14 ва ОВХ-28 аппаратлари билан дефолиация қилинади. Заршунослар 8 сентябргача бу тадбирни тўла тугаллашга ҳаракат қилмоқдалар. Суратларда: (юқорида) хўжаликнинг илғор механизатори Ҳусанбой Исоқов. У кунига 25 гектаргача майдонда дефолиация ўтказмоқда; (пастда) дефолиация қилиш пайти.

А. Абалян ва А. Ваништейн фотолари.

(ЎзТАГ).

БУТУН ЭЪТИБОР — ТЕРИМ МАВСУМИГА

ОБЛАСТЬ ИДЕОЛОГИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

Кеча Тошкент область партия комитетида идеология активи йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда район, шаҳар партия комитетларининг секретарлари, район партия комитетлари пропаганда ва агитация бўлимларининг мудирлари, район ижроия комитети раисларининг ўринбосарлари, район комсомол комитетларининг секретарлари, область идеология ташкилотлари ва муассасалари, область ижроия комитети бўлим ва бошқармалари раҳбарлари, район касаба союз комитетлари раислари, шаҳар ва район газеталарининг редакторлари, район ижроия комитетлари маданият бўлимларининг мудирлари, «Билим» жамияти район ташкилотлари правлениесининг раислари, район соғлиқни сақлаш бўлими мудирлари ва район матлубот жамияти раислари иштирок этдилар.

Йиғилишда Чиноз район партия комитетининг секретари Б. У. Ғуломова, область маданият бошқармаси бошлиғи В. А. Емцов, область матлубот жамияти раисининг ўринбосари А. В. Ли, «Тошкент ҳақиқати» газетаси редактори Н. Н. Насимов, область соғлиқни сақлаш бўлими мудири Б. У. Тошбеков, область аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари В. Г. Саркисов, область касаба союзлари Совети секретари М. И. Сафаров сўзга чиқдилар.

Улар пахта йиғим-терими намунали ташкил этиш, теримчиларга зарур маданий-маиший, савдо ва медицина хизмати кўрсатиш бўйича кўрилаётган тадбирлар ҳақида гапирдилар.

Йиғилишда Тошкент область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев нутқ сўзлади.

АГИТКОЛЛЕКТИВЛАР ХИЗМАТГА ТАЙЁР!

БЎКА РАЙОНИНИНГ МИНГЧИНОР БОҒИ СТАДИОНИДА АГИТПОЕЗДЛАР, АГИТБРИГАДАЛАР, АВТОКЛУБЛАРНИНГ ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМ МАВСУМИ ОЛДИДАН ТАЙЁРГАРЛИГИ БЎЙИЧА ОБЛАСТЬ КЎРИК-КОНКУРСИ ЎТКАЗИЛДИ

Бу катта имтиҳонга областимизнинг деярли барча шаҳарлари ва районларидан келган агитколлективлар пухта ҳозирлик кўришгани яққол сезилиб турарди. Ташқи кўриниши дид билан безатилган агитмашиналардаги шиорларнинг аксарияти «оқ олтин»дан катта хирмон уйиш ниятида астойдил меҳнат қилаётган дала миришкорларини куй ва қўшиқлар билан хушнуд этиш, республика, область ва ҳар бир районнинг олган социалистик мажбуриятларини бажариш ишига муносиб ҳисса қўшиш туйғуси билан йўғрилган.

Қўм-кўк майсалар силкиниб турган стадион узра янграётган тароналар, жозибали рақслар, ранг-баранг цирк ўйинлари, оромбахш қўшиқлар дилларга сурур бағишлайди. Ҳаваскорларнинг беш-ўн минутлик сўнгги репетицияларидан кейин область маданият бошқармасининг бошлиғи В. А. Емцов кўрик-конкурсни қисқача кириш сўзи билан очди. У ҳар йили ўтаётган бундай кўриклар мавсум давомида хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш, репертуарларни яхшилашда муҳим роль ўйнаётганлигини таъкидлар экан, ўтган йили областимизнинг 147 агитколлективи томонидан меҳнаткашларга жуда кўплаб концертлар кўрсатилгани, 4 мингдан зиёд суҳбатлар ўтказилгани, байрам сайллари уюштирилгани ҳақида гапирди.

— Бу йилги кўрик-конкурсимизнинг шарти 45 балли баҳо билан белгиланади, — деди у. — Техник воситаларнинг шайлиги, репертуарнинг ранг-баранглиги, либосларнинг ярашимлилиги, кўргазмалар, фотостендларнинг безатилиши ҳамда кўчма кутубхоналар фонди бўйича берилган баҳолар йиғиндиси ҳар бир коллективнинг бу имтиҳондаги ўрнини аниқлаб беради.

Бежирим қилиб тикилган механизаторлар коржомасидаги чирчиқлик ҳаваскорлар майдонга чиқишади. Уларнинг қўшиғи ўз шаҳарларининг кўркига, илғор пахтакорларга, Ватанни ардоқлашга бағишланди. Шаҳар бадиий ҳаваскорлари ҳар йили меҳнаткашларни сермазмун концерт программалари билан хушнуд этиб келмоқдалар. Ўрта Чирчиқ, Коммунистик районлари пахтакорлари уларнинг санъатидан мамнун бўлмоқдалар.

Кўрик қатнашчилари Пискент район партия, совет ташкилотлари, маданият бўлими пахтакорларга хизмат кўрсатиш ишига алоҳида аҳамият бераётганликларининг гувоҳи бўлишди. Район маданият уйининг «Оқ олтин» ансамбли репертуари бойиб бормоқда. Пискентликлар ташкил этаётган автолавкалар, кўчма тиббий тез ёрдам амбулаториялари хизматидан пахтакорлар миннатдор.

— Биз бир неча йилдан бери пахтакорларга йиғим-терим мавсумида медицина хизмати кўрсатиб келяпмиз, — дейди врач Асқар Ҳайдаров. — Бригадамизга Соҳиба Шоматова, Иноят Бердиева каби малакали шифокорлар бириктирилган.

Кўрик навбати Бекобод район маданият уйининг бадиий ҳаваскорларига келганда жюри аъзолари райондаги «Зафар тароналари» рақс ансамблининг бадиий раҳбари Тожихон Қурбонованинг меҳнати зое кетмаганлигини таъкидлашди. Ансамбль қатнашчилари асосан ёш колхозчи қизлардан иборат. Улар рақсни ижро этишдаги ўзига хос маҳоратлари, жозибалари ва фусункорликлари билан бошқалардан ажралиб турдилар.

Куй, қўшиқ ва рақслар байрамига ҳар қачонгидек Янгийўл район агитколлективи бу гал ҳам бой программа билан келди. Район маданият уйида ташкил этилган қатор ансамбллардан ташқари бу йил «Саҳнада цирк» группаси ўз санъатини намойиш эта бошлади.

Ҳар йилги кўрик конкурсларда ўртачирчиқликлар муносиб ўринни эгаллаб келмоқдалар. Бу навбатдаги кўрикда ҳам уларнинг куй ва қўшиқларни ижро этишдаги нафосати, агитмашинани жиҳозлашдаги маҳоратлари, музика асбоблари билан таъминланиши, агитколлективнинг мавсум давомидаги иш плани конкурсда ҳар томонлама мукаммал деб топилди.

Жюри комиссияси агитколлективнинг техник воситалар билан таъминланиши, қўшиқлар репертуарининг ранг-баранглигини ҳисобга олиб, ангренлик бадиий ҳаваскорлар ишига ҳам юқори балл берди.

Жюри конкурсда биринчи ўринни олган Ангрен автопоезди, Чирчиқ шаҳар ва Ўрта Чирчиқ район агитбригадалари ҳамда иккинчи ўринни эгаллаган Олмалиқ, Янгийўл шаҳар агитбригадалари коллективларини фахрий ёрлиқлар билан мукофотлади.

Конкурсда учинчи ўринни олган Пискент автопоезди ва Паркент район агитбригадаси ҳам шундай мукофотга сазовор бўлди.

Область агитколлективларининг кўрик-конкурсида область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Э. Ш. Шодмонов иштирок этди.

С. ҲАСАНОВ.

СУРАТЛАРДА: (юқоридан пастга) Чирчиқ шаҳри, Ўрта Чирчиқ ва Бекобод районлари агитколлективларининг чиқишлари.

В. Портнов фотолари.

ҲАМКОРЛИК РУҲИДА

ТОШКЕНТДА коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси (КРХП) ҳукуматлараро кенгашининг тўртинчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда. 6 сентябрда умумий мунозара давом этди.

Коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси дунёда янги информацион тартиб ўрнатишда муҳим роль ўйнаши лозим. Сессия кўпчилик қатнашчилари нутқларининг мазмуни шундан иборат. Кўпгина мамлакатларнинг вакиллари айтдиларки, КРХП ишлай бошлаганидан бери ўтган нисбатан қисқа муддат ичида унинг раҳбар органи амалга оширган катта ташкилий иш ривожланаётган мамлакатларда миллий ва регионал коммуникация системаларини бунёд этиш ишида уларга амалий ёрдамни кенгайтиришга имкон беради. Ҳиндистон делегациясининг бошлиғи Жотиш Кумар Бхаттачария кенгаш аъзоларини КРХП фаолияти муҳим масалаларини кўриб чиқишда ҳамкорлик руҳига амал қилишга даъват этди.

Шриланка делегати Л. Викрамасингхе «халқаро мафия» деб аталган миллатлараро монополиялар коммуникация доирасини ўз назоратига бўйсундиришга, мувозанатлашган ва тенг ҳуқуқли халқаро информация айирбошлашга тўсқинлик қилишга уринаётганлиги тўғрисида гапирди. Куба делегациясининг раҳбари Энрико Гонсалес Манет Ғарбдаги баъзи мамлакатлар КРХПни «Маршал плани»га ўхшаш бир нарсага айлантириб, бошқа давлатларнинг оммавий ахборот воситаларига хусусий капитал бемалол кириб боришга йўл очиш иштиёқига қарши гапирди. Бу мамлакатлар техникавий ёрдам бериб, эвазига суверен мустақил давлатлар қабул қила олмайдиган шартларни қўймоқдалар.

СССР делегациясининг бошлиғи А. Красиков КРХП Совет комитети тузилганлигини кенгаш аъзоларига маълум қилиб, бу комитетнинг вазифалари ҳақида гапирди.

Сессия қатнашчилари СССР коммуникация соҳасида ривожланаётган давлатларга бераётган ёрдам тўғрисидаги конкрет маълумотлар билан ғоят қизиқиб танишдилар. СССР ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитети раисининг ўринбосари В. Ивашов нутқида бундай маълумотлар кўп эди.

Совет Иттифоқининг ёрдами билан Сан-Томе ва Принсипи республикасида, Конго, ЯХДР, Мали, Бурундида босмахоналар қурилди ёки полиграфия машина-ускуналари юборилди, шунингдек Конго, Мали, Сомали, Гвинея, Ироққа киноускуналар жўнатилди.

Бутуниттифоқ давлат кинематография институти Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари учун кўпдан бери малакали мутахассислар тайёрлаб бермоқда. Ривожланаётган 41 мамлакат учун юзлаб кинематография мутахассислари тайёрлаб чиқарилди. Кўпгина мамлакатларда институтни битирганлар миллий кинематографиянинг асосчилари бўлдилар. «Интерспутник» системасининг ердаги станциялари, қишлоқ жойларда алоқа тармоқларини ташкил этиш лойиҳалари, Осиё, Африка ва Лотин Америкаси давлатларида таълим ва илмий-тадқиқот алоқа марказларини яратиш ҳамкорлик объектлари жумласидандир.

Америка делегацияси иғвогарлик баёноти бериб, сессия кун тартибида турган энг муҳим масалалар конструктив муҳокама қилинишини барбод этишга уриниб кўрди. Бу баёнот кенгаш ишига совуқ уруш руҳини олиб киришга мўлжалланган эди. АҚШ делегацияси Вашингтон, КРХП йўли билан ривожланаётган мамлакатларга реал ёрдам беришдан ҳамон бош тортаётганлиги фактидан сессия қатнашчиларининг диққатини чалғитишга уринди.

Мажлисда раислик қилган Мексика делегати Л. Вильоро Торансо сессияни ўз олдида турган масалаларни муҳокама қилишдан чалғитишга уриниш муносабати билан жиддий таассуф билдирди.

Никарагуа делегати Хосе Рамон Агиляр АҚШни қоралади. АҚШ сандиночилар революциясини бўғиш учун қуролли иғвогарликлардан тортиб иқтисодий қамалгача ҳамма воситалардан фойдаланаяпти. Америка оммавий ахборот воситалари мамлакатда рўй бераётган воқеаларни қўпол равишда бузиб кўрсатиб, мамлакат эришган ютуқлар тўғрисида лом-лим демай, қабиҳ туҳмат-бўҳтон кампаниясини авж олдириб юборди. Бу кампанияда «Америка овози» ҳамда Марказий разведка бошқармаси Никарагуа билан қўшни давлатларда жойлаштирган бошқа бешта радиостанция қатнашмоқда. Никарагуа делегати бошқа халқларга нафрат ўтини ёқиш ва халқаро кескинликни кучайтириш учун оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишга йўл қўйиб бўлмаслигини таъкидлади.

КРХП ҳукуматлараро кенгаши сессиясининг қатнашчилари республика пойтахти билан қизиқиб танишмоқдалар, шаҳарнинг театрлари, музейларига бормоқдалар, меъморий ансамблларини кўздан кечирмоқдалар. Меҳмонлар Р. Р. Шредер номидаги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг лабораториялари ва боғларида бўлдилар. Бу ерда мевали дарахтлар ва узумнинг янги навлари яратилмоқда, уларни парвариш қилиш технологияси такомиллаштирилмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси Асадилла Ашрапович **Хўжаев** 1983 йил 6 сентябрда 64 ёшида тўсатдан вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | **ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** | **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ЗИММАМИЗДА КАТТА МАСЪУЛИЯТ

Колхоз правлениеси, партия, касаба союз ва комсомол комитетларининг кенгайтирилган йиғилишида ўтган ойларда бажарилган ишларга якун ясаб, пахта йиғим-терими даврида амалга оширилиши лозим бўлган вазифаларни аниқ белгилаб олдик. Шуни айтиш кераккн, ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йили барча соҳаларда зафарли бўляпти. Энг аввало пиллакорларимиз эришган ютуқлар ҳақида тўхталмоқчимиз. Улар бор имкониятларни ишга солиб, пландаги 24 тонна ўрнига 34 тонна «кумуш тола» етиштирдилар. Ҳар қути қурт уруғидан 95 килограммдан ҳосил олинди.

Давлатга мева, сабзавот, гўшт, тухум, картошка ва бошқа хил маҳсулотлар топшириш планлари ҳам ортиғи билан адо этилди. Куни кеча маккажўхорикорлар ғалаба рапортига имзо чекдилар. Улар гектар бошига 100 центнердан дон етиштириш юзасидан берган ваъдаларини шараф билан бажардилар. Давлатга 340 тоннадан ортиқ «каҳрабо дон» топширилди.

Мана энди бутун эътиборимиз пахтазорларда етиштирилган мўл «оқ олтин» ҳосилини қисқа муддатларда йиғиб-териб олишга қаратилмоқда. Колхозимиз аъзолари бу йил 2000 гектар майдонга чигит қадаб, ёз бўйи уни меҳр билан парвариш қилдилар. Улар КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленуми қарорларига жавобан гектар бошига 45 центнердан «оқ олтин» ҳосили олишга сўз берганлар. Етилаётган ҳосилни нес-нобуд қилмай қисқа муддатларда йиғиб-териб олиш бўйича конкрет тадбирлар ишлаб чиқдик. Бу тадбирлар бугунги кунда муваффақиятли адо этилмоқда.

Бу йил терим суръатини ошириш билан бирга пахта сифатига ҳам алоҳида эътибор берилади. Ялпи ҳосилнинг 90 процентини машиналар ёрдамида йиғиштириб олишга аҳд қилганмиз. Шу мақсад йўлида дефолиацияни ҳар жиҳатдан сифатли ўтказишга эришмоқдамиз. Дефолиациядан олдинроқ машиналар айланадиган майдонлар, ўқариқлар текислаб қўйилди. Бу ишни 5 та ҳай-

«ҲОСИЛ-83» ВА КОММУНИСТЛАР

дов трактори, 5 та грейдер, 3 та бульдозер бажарди.

Бу йил пахтазорларда 45 та терим машинаси жавлон уради. 15 августгача биз терим агрегатларининг барчасини тўла қўлдан чиқариб, старт майдончасига олиб чиқдик. 25 августгача эса механик-ҳайдовчиларнинг кўрик-конкурсини ўтказдик. Конкурсда ғолиб чиққан механизаторлар район бўйича ўтказиладиган мусобақада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Бу тадбир механик-ҳайдовчилар маҳоратини оширишга катта ёрдам беряпти.

Пахта сифатини ошириш мақсадида биринчи машина теримини кўракларнинг 75—80 проценти очилгандан кейин бошлашга қарор қилдик. Икки марта машина терими ўтказилган далаларга подборшчик ва кўрак териш машиналари қўйилади. 10 та кўрак териш машинаси, 3 та подборшчик ҳам тўла ремонтдан чиқариб қўйилган.

Йиғим-терим даврида машиналарнинг тўла қувват билан ишлашига алоҳида эътибор берамиз. Ҳар бир агрегатга икки механизатор бириктириб қўйилган. Улар машиналарнинг икки сменада бетўхтов ишлашини таъминлайдилар. Машиналар эса 5 та терим-транспорт отрядига бирлашган. Отрядларнинг бирига моҳир пахтакорлардан Ҳожимурод Исматов раҳбарлик қилмоқда. Мавсумий партия группасига эса Алиқул Аҳмедов бошлиқдир. Отряднинг ўз механиги, кўчма устахонаси, ҳисоблаш маркази бор. Улар транспорт воситаларининг бетўхтов ишлашини таъминлайдилар. Бошқа терим-транспорт отрядлари ҳам етакчи мутахассислар билан тўла таъминланган.

Хўжаликда пахта йиғимтеримини муваффақиятли ўтказиш юзасидан оператив штаб ташкил қилинди. Штаб аъзолари маълум соҳаларга раҳбарлик қиладилар. Теримни ташкил этишдан бошлаб теримчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишгача бўлган юмушларнинг ҳаммаси улар зиммасига юклангандир. Штаб аъзоларининг актив ҳаракати билан 10 минг дона этак, 50 та тарози, пахта ортган тележкалар устини ёпиш учун минг метрдан ортиқ қанор ва бошқа хил инвентарлар олдиндан тайёрлаб қўйилди. Йўл ва кўприклар тўла ремонтдан чиқарилди.

Терим пайтида механик-ҳайдовчиларнинг тўла қувват билан ишлашларини таъминлаш биринчи галдаги вазифадир. Улар учун 12 пунктдан иборат огоҳлантирувчи талонлар таъсис этилди. Механик ҳайдовчилар мабодо графикни бузсалар, техника хавфсизлиги қоидаларига риоя этмасалар, бош мутахассислар томонидан огоҳлантириш оладилар. Бу огоҳлантиришлар талонга ёзиб қўйилади. Огоҳлантириш белгилари 4 тага етса механизатор машина ҳайдаш ҳуқуқидан маҳрум этилади. Бундай бўлмаслиги учун ҳозирданоқ улар ўртасида катта тушунтириш ишлари олиб борилаяпти. Барча механизаторлар социалистик мусобақада актив қатнашишга даъват этилаяпти.

Биз пахта йиғим-теримида иштирок этадиган механизаторлар, тракторчилар ва бошқа касб кишилари ўртасида мусобақа шартларини ишлаб чиққанмиз. Биринчи ўринни олган механизаторга ҳар беш кунда кўчма Қизил байроқ, вимпел, 20 сўм пул берилади. Транспорт ҳайдовчиларини ҳам шундай мукофотлар кутади. Мусобақа шартлари дала шийпонларида ўтказилаётган суҳбатлар давомида барча пахтакорларга маълум қилинмоқда.

Ҳар йили бўлганидек, бу йил ҳам коммунистлар йиғим-теримни ташкил этишда, мусобақани кенг қулоч ёйдиришда актив иштирок этмоқдалар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, КПСС XXVI съезди делегати Адолат Рўзиматова раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари бу йил гектар бошига 65 центнердан «оқ олтин» ҳосили олишга бел боғлаганлар. 50—60 центнерчилар сафи колхозимизда кенгайиб бораётганлиги кишини қувонтиради. Алиқул Аҳмедов, Нурилла Қандибоев, Эргаш Пўлатов бошлиқ коллективлар ҳам ҳосилдорликни 50 центнерга етказиш учун курашмоқдалар. Устозлар ибрати ёшларга намуна бўлмоқда. Колхозимизда тузилган комсомол-ёшлар бригадалари аъзолари ҳам новатор пахтакорларга эргашиб, гектар бошига бу йил 50 центнердан ҳосил олишга аҳд қилганлар. Бу бригадаларга умидли пахтакорлардан Бўри Аҳмедов ва Ўроз Пирназаров бошчилик қилмоқдалар.

Биз хўжаликни социал ва иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш бўйича комплекс план ишлаб чиққанмиз. Шу план асосида беш йилликнинг охирига бориб гектар бошига йиғиб олинадиган ҳосил 45 центнерга етказилиши керак. Шу маррага эришмоқ учун 50—60 центнерчилар сафини янада кенгайтиришга алоҳида эътибор бермоқдамиз.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларида меҳнатга коммунистик муносабатни шакллантириш, сўз ва иш бирлигини таъминлаш, олинган юксак социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини идеологик жиҳатдан таъминлаш зарурлиги алоҳида уқтирилгандир. Ўтган йили пахтакорларимиз йиллик планни 4 октябрда бажарган эдилар. Пленум қарорларига жавобан бу йил биз 1 октябргача пахта тайёрлаш планини, 25 октябргача эса социалистик мажбуриятни бажаришга қарор қилдик. Омма ўртасида олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий ишлар мана шу юксак мажбуриятларнинг бажарилишига хизмат қилаяпти.

Колхозимиздаги мавжуд 26 та бригададан 22 тасига коммунистлар раҳбарлик қилмоқдалар. Айни пайтда улар агитатор, сиёсий ахборотчи сифатида муҳим партиявий топшириқларни ҳам бажармоқдалар. Партия группалари ва цех партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларида коммунистлар йиғим-терим ишларини намунали ташкил этиш, омманинг сиёсий ва меҳнат активлигини ошириш, резервлардан самарали фойдаланиш бўйича қатор таклифларни ўртага ташладилар. Бу таклифлар ҳозир умумлаштирилиб, амалга оширилмоқда.

Ҳеч шубҳа йўқки, колхозимиз меҳнаткашлари олдинги йилларда бўлгани сингари беш йилликнинг учинчи йилида ҳам улкан ютуқларни қўлга киритиб, Ватанни янги меҳнат муваффақиятлари билан мамнун этадилар.

С. ХОЛБЕКОВ,
Бекобод районидаги Ленин номли колхоз партия комитетининг секретари.

Асадилла Ашрапович ХЎЖАЕВ

Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси Асадилла Ашрапович Хўжаев 1983 йил 6 сентябрь куни 64 ёшида тўсатдан вафот этди. Бутун онгли ҳаётини республикамизни ривожлантириш ва равнақ топдиришга бағишлаган оташин коммунист, йирик ташкилотчининг юраги уришдан тўхтади.

Асадилла Ашрапович Хўжаев 1920 йил 12 апрелда Тошкент шаҳрида ишчи оиласида туғилди, 1945 йилдан буён КПСС аъзоси. Улуғ Ватан уруши йилларида Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтини битириб чиққанидан кейин ишлаб чиқариш таълими мастери, инженер, катта инженер, Тошкент темирйўли Қўқон дистанциясининг бошлиғи бўлиб ишлади. 1951 йилдан 1954 йилгача Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети саноат-транспорт бўлимининг инструктори, шундан кейин узоқ вақт мобайнида Ўзбекистон ССР Автотранспорт ва тош йўллар министрининг ўринбосари, биринчи ўринбосари бўлиб ишлади. 1963 йилда Самарқанд область саноат партия комитетининг биринчи секретари, 1964 йилда эса Самарқанд область ижроия комитетининг раиси қилиб сайланди. 1968 йилдан 1973 йилгача Наманган область партия комитетининг биринчи секретари, 1973 йилдан 1978 йилгача Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари бўлди.

1978 йилдан буён Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари эди. Айни вақтда кенг кўламда жамоат ишларини олиб борди. Асадилла Ашрапович Хўжаев 1980 йилда Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси қилиб сайланди.

Партия юборган ҳамма соҳаларда А. А. Хўжаев коммунистик қурилиш вазифаларини амалга оширишда сабот-матонат ва ижодий ташаббус кўрсатди.

А. А. Хўжаев Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари лавозимида ишлаган даврда унинг ташкилотчилик қобилияти зўр куч билан ривожланди. У ишнинг кўзини яхши билиб, капитал қурилишга партия раҳбарлиги масалаларини зўр ғайрат ва собитқадамлик билан ҳал этар эди.

Партия ишига чексиз садоқат, жўшқин меҳнатсеварлик ва ишдаги зўр эҳтирос, партиявий принципиаллик ва софдиллик ҳамиша Асадилла Ашрапович Хўжаевга ҳос хусусиятлар эди. Буларнинг ҳаммаси уни республика партия ташкилотида, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари орасида ялпи иззат-ҳурмат ва зўр обрў-эътиборга сазовор қилди.

КПСС XXIII—XXVI съездларининг делегати, СССР Олий Совети ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати қилиб сайланган.

Ватан А. А. Хўжаевнинг фидокорона меҳнатига юксак баҳо берди. Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги катта хизматлари учун у икки марта Ленин ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени ва СССР медаллари билан мукофотланди. Унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» фахрий унвони берилган эди.

Ўзининг бутун ҳаётини коммунизм қурилишидан иборат буюк ишга бағишлаган, Коммунистик партия ва совет халқининг содиқ фарзанди Асадилла Ашрапович Хўжаевнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий сақланиб қолади.

Рашидов Ш. Р., Айтмуротов Е. А., Анисимкин И. Г., Максимов Ю. П., Михайлов В. К., Мусахонов М. М., Осетров Т. Н., Салимов О. У., Усмонхўжаев И. Б., Худойбердиев Н. Ж., Камолов Қ. К., Маҳмудова Н. М., Умаров У. У., Орлов Г. М., Абдуллаева Р. Х., Аҳмедов Қ. А., Духанин В. Г., Раҳимов Б. Р., Турсунов М. Т., Хўжаев А. Р., Ашуралиев Р. С., Камолов М. Х., Шоғазатов Х. А., Березиков Е. Е., Воеков А. С. Архангельский Г. В., Асриянц С. А., Отақулов Ў. О., Бугров Б. И., Ғафуржонов Э. Ғ., Захритдинов Г. З., Зинин Т. Г., Икромов А. С., Қодиров Г. Х., Нишонов С. А., Окунский В. В., Раҳимов Х. Р., Сускин В. И., Тоиров К. Т., Тўраев А. О., Умаров Т. У., Хуснутдинов И. К., Синекопов П. И., Дудин К. П., Қорабоев Х. К., Обидшоев М. А., Ҳамроқулов С. Х., Скребнев В. С., Азимов Т. С., Ашуров И. А., Боймиров Т. Б., Жўрабеков И. Х., Илюхин А. М., Исаев Г. Г., Қурбонов Н. Г., Маҳамадалиев К. Х., Набиев Т. Н., Нуғмонов П. К., Ражабов Н. Р., Ҳамроев Н. Р.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советн қарор қилдилар:

Асадилла Ашрапович Хўжаевни дафн этиш учун Т. Н. Осетров (раис), Н. М. Махмудова, У. У. Умаров, Қ. А. Аҳмедов, В. О. Козимов, Т. У. Умаров ўртоқлардан иборат ҳукумат комиссияси тузилсин.

А. А. ХУЖАЕВНИ ДАФН ҚИЛИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДАН

Ҳукумат комиссияси хабар қилади: Асадилла Ашрапович Хўжаев 1983 йил 7 сентябрь куни соат 12 да Форобий кўчасидаги қабристонда дафн этилади. Марҳум А. А. Хўжаев билан видолашиш учун шу йил 7 сентябрь соат 9 дан 11 гача Ўзбекистон ССР Министрлар Советн биносига кирилади.

СССР ЭЛЧИХОНАСИНИНГ НОТАСИ

ВАШИНГТОН, 6 сентябрь. (ТАСС). СССРнинг АҚШдаги элчихонаси 5 сентябрь куни АҚШ давлат департаментига қуйидаги мазмунда нота топширди:

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг элчихонаси АҚШ давлат департаментининг эътиборини қуйидагиларга қаратади.

4 сентябрь куни эрталаб соат 9 дан 50 минут ўтганда 400 кишидан ортиқ ҳаддан ошган безорилар оломони СССРнинг БМТ ҳузуридаги доимий вакилининг Гленковдаги қароргоҳи қулфини суғуриб ва дарвозасини бузиб, қароргоҳ территориясига бостириб кирди ва у ерда советларга қарши маш-маша бошлади. «Русларни ўлдиринглар» сўзлари ёзилган плакатларни кўтариб олган газандалар бейсболь таёқлари билан қуролланган эдилар. Шу ерда ҳозир бўлган ҳамда бошқа вазифалар билан бир қаторда ажнабий миссиялар ходимлари ва мол-мулки хавфсизлигини таъминлаш вазифасини ҳам бажариши лозим бўлган полиция СССР элчихонаси давлат департаментига мурожаат қилгунча, шу бошбошдоқликнинг олдини олиш учун ҳеч қандай чора кўрмади.

СССРнинг БМТ ҳузуридаги доимий вакили қароргоҳига қилинган мана шу газандаларча хуруж халқаро ҳуқуқнинг ҳамма нормаларини ва давлатлараро муносабатлар практикасини, айниқса дипломатия миссиялари ва ваколатхоналарининг дахлсизлигига, дипломатик иммунитетга ва имтиёзларга таалуқли тартиб-қоидаларни қўпол равишда бузишдир.

СССР элчихонаси АҚШда советларга қарши жазава авж олдириб юборилганлиги сабабли бу ердаги совет муассасаларининг хавфсизлигини таъминлаш юзасидан қўшимча чоралар кўриш тўғрисидаги масалани бундан аввалроқ давлат департаменти олдига қўйганидан кейин, мана шу террорчилик ҳаракатига йўл қўйилганлиги факти эътиборни ўзига тортади. Шу сабабли маҳаллий маъмурлар ва полициянинг бу ҳолатда бекор қараб туришини террорчи унсурларга очиқдан-очиқ йўл қўйиб беришдан бошқа нарса эмас дебгина баҳолаш мумкин. Америка қонунларига хилоф равишда иш тутилиб, шу хуруж қатнашчиларидан бирон киши қамоққа олинмаганлиги ҳам мана шундан далолат беради.

Элчихона давлат департаментига кескин норозилик изҳор этади, шу маккорона ҳаракат қатнашчилари жазоланишини ва ниҳоят АҚШдаги совет муассасаларининг, гражданларининг ва СССР мол-мулкининг хавфсизлигини таъминлаш юзасидан сўздан эмас, балки амалда таъсирчан чоралар кўрилишини талаб қилади. Элчихона мазкур хуруж натижасида СССРнинг мол-мулкига етказилган зарар учун товон тўлашни давлат департаментидан талаб қилиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

АСРЛАРГА ТЕНГ ЎН ЙИЛЛИКЛАР

В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкентдаги филиалида очилган кўргазмага оловли 1917 йилда Туркистон ўлкаси территориясида Совет ҳокимияти ўрнатилганлиги тўғрисида дарак берган Тошкент темир йўл устахонасининг завод гудоги асосий экспонат бўлиб қолди. Вақт ўтиши билан сарғайган фотосуратлар, эски қўл ёзмалар, бошқа экспонатлар мамлакатнинг қадимий шаҳарларидан бири аҳолисининг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари тўғрисида ҳикоя қилади.

В. И. Ленин Туркистондаги революцион ўзгартиришларга эътибор берганлиги тўғрисида, дастлабки беш йилликлар давридаги қурилишлар кўлами ҳақида, тошкентликларнинг Улуғ Ватан уруши йилларидаги фидокорона меҳнати тўғрисида ҳикоя қилувчи кўпгина ҳужжатлар экспозицияга қўйилган. Кўргазма 1966 йилги зилзила оқибатларини тугатишнинг қаҳрамонона эпопеяси билан таништиради. Фотосуратларда «Тошкент мамлакатнинг энг яхши шаҳри бўлади!» деган плакатларни кўтариб олган бинокорлар тасвирланган. Коммунистик партия билан Совет ҳукуматининг тинимсиз ғамхўрлиги, мамлакатдаги барча қардош республикаларнинг беғараз ёрдами, тошкентликларнинг зарбдор меҳнати туфайли шаҳар шундай чиройли бўлиб қолди.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК ҚАСИДАСИ

ТБИЛИСИ, 5 сентябрь. (ТАСС мухбири). Шароф Рашидовнинг асарлари грузин тилига таржима қилинди. «Советская Грузия» нашриёти ёзувчининг бир томлик асарини босиб чиқарди. Унинг «Бўрондан кучли», «Дил амри» романлари ва «Кашмир қўшиғи» қиссаси шу томга киритилди.

Грузия Ёзувчилар союзи ҳузуридаги бадиий таржима ва адибларнинг ўзаро алоқалари бош редакцион коллегияси нашрни босмага тайёрлади. Йил бошидан буён шу туркумда қардош республикаларнинг ёзувчилари яратган 20 дан ортиқ китоб чоп этилди.

К. МАРКСНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ ЎЗБЕК ТИЛИДА

«Ўзбекистон» нашриёти «Карл Маркс. Таржимаи ҳол» китобини ўзбек тилида босмадан чиқарди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг ходимлари илмий коммунизм асосчисининг ҳаёти ва фаолияти тўғрисидаги монументал асарни К. Маркс таржимаи ҳолининг иккинчи русча нашридан таржима қилдилар. Ана шу русча иккинчи нашрни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти тайёрлаган ва Сиёсий адабиёт нашриёти чоп этган.

(ЎзТАГ).

● Сиз суратда кўриб турган палакни республикамизнинг кўли гул чеварлари тикишган. У айни кунларда Тошкентдаги халқ амалий санъати музейида намойиш қилинмоқда. Бу ердаги экспонатларнинг катта қисми Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига бағишланган.

В. Сироткин фотоси.

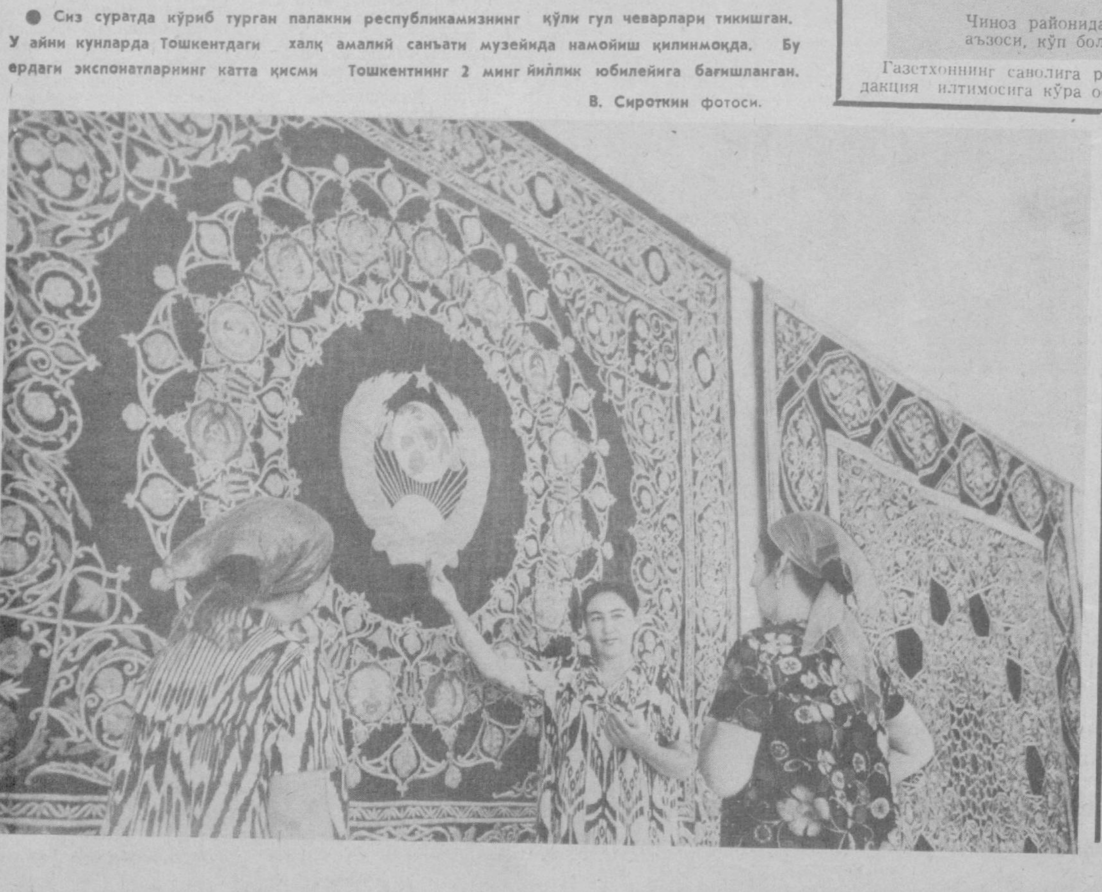

ГАЗЕТХОН ИЛТИМОСИГА КЎРА

ЯНГИ ИМТИЁЗЛАР

СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ

Ҳурматли редакция! 1983 йилнинг август ойидан бошлаб бир корхона, ташкилот ва муассасада узлуксиз ишлаганлиги учун пенсияга қўшимчалар тўлаш тўғрисидаги тадбирлар КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг мажлисида қараб чиқиб маъқулланганлигини матбуот орқали ўқиб билдик. Унинг мазмуни нималардан иборат эканлиги ва ишчи-хизматчиларнинг қайси категорияларига тадбиқ қилиниши тўғрисида батафсилроқ маълумот олишни истар эдик.

Нодира ҒАФФОРОВА,
Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхози аъзоси, кўп болали она.

Газетхоннинг саволига редакция илтимосига кўра область социал таъминот бўлимининг мудири С. А. РАҲМАТХЎЖАЕВА қуйидагича жавоб берди:

— Партиямизнинг XXVI съездида социал таъминот системасини янада ривожлантиришнинг кенг программаси қабул қилинган эди. Унга мувофиқ ўн биринчи беш йилликда фақатгина ана шу мақсадлар учун 6 миллиард сўмга яқин маблағ ажратилади.

Хатда тилга олинган ишчи ва хизматчиларнинг кексалиги учун пенсиясига 20 процент қўшимча тўғрисидаги қонун 1983 йилнинг 1 январидан бошлаб кучга кирган.

Пенсияга қўшимчаларда асосан учта ҳолат ҳисобга олинади. Жумладан, эркаклар ва фарзандсиз аёлларга бир корхона, ташкилот ва муассасада 25 йиллик узлуксиз стажи даркор. Болали оналарга эса бир жойда 20 йил ишлаган бўлса кифоя.

Иккинчидан умумий иш стажи қарилик пенсиясини тайинлаш учун зарур бўлган, жумладан имтиёзли равишда тайинланадиган пенсияларга ҳам тааллуқли иш стажидан камида ўн йил ортиқ бўлса. Масалан, умумий асосда эркакларга 35 йил, аёлларга эса 30 йиллик иш стажи талаб қилинади. Учинчидан, 1983 йилнинг 1 январидан сўнг бирон бир корхона муассаса ва ташкилотда меҳнат қилаётган бўлиши керак.

Юқоридаги шартлардан биронтаси мавжуд бўлмаган ҳолларда қўшимча тўланмайди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг сўнгги мажлисларидан бирида 1983 йилнинг августидан бошлаб бир корхона ёки ташкилотда узлуксиз меҳнат стажи учун қўшимча олиш ҳуқуқини берувчи кишиларга янги имтиёзлар яратиш юзасидан тадбирлар қараб чиқилди ва маъқулланди. Энди узлуксиз меҳнат стажи фақатгина илгари белгиланганидек бир корхонада эмас, айрим ҳолларда бошқа-бошқа корхоналарда ишлаган пайтида ҳам ҳисобга олинадиган бўлди. Жумладан, партия, совет ва юқори хўжалик органларининг қарорига биноан бир корхонадан иккинчисига ўтган, СССР Қуролли кучлари сафида хизмат қилган ва ҳунар-техника билим юртларида таълим олган даврлар узлуксиз меҳнат стажига айрим шартлар бажарилган тақдирда киради. Шунингдек, чекка шимол районларида ишлаб меҳнат шартномаси муддати тугаши билан ишдан бўшаган ва белгиланган муддатларда ишга жойлашган кишиларнинг узлуксиз меҳнат стажи ҳам сақланиб қолади.

Ўз аризасига мувофиқ ишдан бўшаган ҳолларда узлуксиз меҳнат стажи тўғрисидаги қоида ҳомиладор аёллар, 8 ёшгача бўлган фарзандлари бор оналар ёки турмуш ўртоғининг бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан ишдан бўшаган хотин-қизлардан ташқари кишиларга тадбиқ этилмайди. Масалан, 1950 йилнинг 10 январидан 1957 йилнинг 15 июлигача бирон-бир фабрикада ишлаган аёлни олайлик. У фарзанд кўрганлиги муносабати билан ўз аризасига мувофиқ ишдан бўшаб, 1958 йилнинг 17 мартида ишга жойлашди, 1972 йилнинг 18 декабригача мазкур корхонада узлуксиз ишлади, дейлик. Сўнгра яна бошқа ишга кирди ва ҳозирги пайтгача ишлаб келяпти. Унинг узлуксиз иш стажи 22 йилу уч ой 6 кунни ташкил этади. Бу ҳолда унинг 1957—58 йиллардаги ишламаган вақти меҳнат стажини узиб қўймайди. Сабаби бир ёшгача бўлган болаларини вояга етказиш уларни узлуксиз меҳнат стажи сақланиши қонунлаштирилган. Агарда бу аёлнинг умумий стажи камида 30 йил бўлса ёки 5 ва ундан ортиқ болани туғиб 8 ёшгача тарбиялаган бўлса у ҳолда камида шу шартлар билан 25 йиллик умумий иш стажи бўлса, 20 процентлик қўшимчага ҳақлидир.

Бошқа мисол. Заводда 1950 йилнинг 10 январидан бошлаб ишлаган аёл 1957 йилнинг 20 апрелида фарзанд кўрди. Боласи бир ёшга тўлгач ишга чиқиб, 1964 йилнинг 1 мартида бошқа ишга жойлашди ва ҳозиргача ишлаб келяпти. 1964 йилда узлуксиз стажи узилганлиги учун у 20 процентли қўшимча олиш ҳуқуқига эга эмас. Сабаби қоидага биноан 8 ёшгача фарзанди бўлган аёллар ўз аризасига мувофиқ ишдан бўшаб, бир ой мобайнида қайтадан ишга жойлашсаларгина узлуксиз иш стажи сақлаб қолинади. Келтирган мисолимизда эса ишламай юрган вақт бир ой-у 15 кунни ташкил этди. Шу туфайли аёл қўшимча олиш ҳуқуқига эга эмас. Меҳнат интизомини бузганлиги, бошқа айбдор ҳолатлар содир қилганлиги учун ишдан бўшатилган тақдирда ҳам узлуксиз меҳнат стажи сақланмайди.

1983 йилнинг 1 августидан шу йилнинг 1 январигача белгиланган пенсияларга қўшимчани қайта тўлашда битта қулайлик берилади. Яъни 1 январгача белгиланган пенсиялар пенсионерлар доимий, шу кунгача ёки тўрт ойдан кам бўлмаган муддатда ишлаган бўлса қайтадан тўланади. Масалан, пенсия 1980 йилнинг май ойида тайинланиб, 1983 йилнинг 1 февралидан бошлаб пенсионер қайтадан ишга жойлашган ва 1983 йилнинг 26 июнигача ишлаган бўлса, у 20 процентли қўшимча олиш ҳуқуқига эга бўларди. Агар пенсия 1983 йилнинг 1 январида тайинланган бўлса шу кундан ёки кейинроқ ишга кирган ишчи ва хизматчилар охирги ишининг давомийлигидан қатъий назар 20 процентлик қўшимча олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Пенсияларни қайта ҳисоблаб чиқиш ва тўлаш пенсионерларнинг ўз вақтида берган аризасига қараб амалга оширилади. Ўз навбатида корхона ва ташкилотларнинг маъмурияти зарур ҳужжатларни социал таъминот органларига топшириш тўғрисида ҳам қайғуришлари зарур. Қўшимча олиш ҳуқуқига эга ишламаётган пенсионерлар эса бу ҳақда бевосита социал таъминот бўлимларига мурожаат қилишлари зарур. Узлуксиз меҳнат стажи учун қўшимчалар, шунингдек, СССР Министрлар Советининг қарорига биноан фақатгина давлат пенсияларини олаётган колхоз раислари, мутахассислари ва механизаторларининг қарилик учун пенсияларига ҳам тўланади. Улар учун қўшимча тўлашда 1983 йилнинг 1 январи ёки ундан сўнг тўрт ой давомида колхоз аъзоси сифатида ишлаганлиги асосий шарт ҳисобланади. Бунда юқоридаги мутахассисларнинг ишлаган пайтдаги собиқ колхозлар совхозга айлангандаги доимий иш стажи ҳам узлуксиз меҳнат стажига қўшилиши ва қўшимча тўлаш имтиёзини беришини эсда сақлаш лозим. Қўшимчалар тўғрисидаги қоидалар билан янада тўлароқ социал таъминот органларида танишишингиз мумкин.

ЁШЛАР УЙГАН ДОН ХИРМОНИ

Областимиз комсомол-ёшлари Озиқ-овқат программасига муносиб ҳисса қўшиш мақсадида бу йил маккажўхоризорларда мўл ҳосил етиштирдилар. Ёшлар даласида ҳозир йиғим-терим ишлари ниҳоясига етиб қолди. Дастлабки ҳисоб-китоблар беш йилликнинг учинчи йилида ҳар қачонгидан ҳам мўл маккажўхори ҳосили олинаётганлигини кўрсатмоқда.

Ёшлар даласи 30 минг гектарни ташкил қилади. Бу пайкалларда 344 та комсомол-ёшлар бригадаси меҳнат қилаяпти. Улардан 312 таси ҳозироқ ўрим-йиғимни ниҳоясига етказиб қўйди. Айниқса, Коммунистик, Бўка, Оққўрғон районларининг ёшлари бу йил зўр ғайрат билан меҳнат қилдилар. Оққўрғон районидаги С. Сегизбоев номли совхознинг Асқар Бўриев бошлиқ бригадаси аъзолари 50 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, 100 центнердан дон, 470 центнердан кўк масса йиғиштириб олдилар. Улар 22 августдаёқ зиммадаги топшириқ ортиғи билан бажарилганлиги ҳақида рапорт бердилар.

Бўка районидаги «Кремль» совхози далаларида ҳам ҳосил мўл бўлди. Мавжуд минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 80 центнердан маккажўхори дони олинди. Совхозда 11 та комсомол-ёшлар бригадаси тузилган. Улар янги ерларни ўзлаштириб, бу йил маккажўхори экдилар. Ёшлар уйган хирмон ҳозироқ 5 минг тоннадан ортиб кетди. Айниқса, А. Тешаев раҳбарлик қилаётган ёшлар бригадаси ҳосилдорликни оширишда бошқаларга намуна бўлди. Бригада азаматлари 115 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 100 центнердан ошириб «каҳрабо дон» олдилар.

Ҳозирги кунда Паркент, Бўстонлиқ районларида маккажўхори ўрим-йиғими ниҳоясига етмоқда. «Комсомол прожектори» штаби аъзолари бевосита далаларда бўлиб, ишни намунали ташкил этиш, етилган ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиш устидан пухта назорат ўрнатмоқдалар. Ҳосилнинг бир мисқоли ҳам нобуд қилинмай хирмонларга уйилмоқда. Маккажўхоридан бўшаган майдонлар эса пешма-пеш шудгорланмоқда.

Ғ. МУҲАМЕДОВ,
область комсомол комитетининг инструктори.

КАЛИНИН районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози 1974 йилда қўшни хўжаликлар базасида ташкил этилиб, Файзулла Азимхўжаев директор қилиб тайинланган эди. Партия ва ҳукуматимизнинг катта ёрдами, хўжалик раҳбарлари, мутахассислар, деҳқонларнинг фидокорона меҳнати туфайли қисқа вақт ичида катта ишлар амалга оширилди. Бу ерда обод қишлоқ вужудга келди. Ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланди, деҳқончилик маданияти юксалди. Ишлаб чиқаришга илғор фан ютуқлари, тажрибалар кенг жорий этилди. Натижада хўжалик юксалишнинг ойдин йўлига чиқиб олди. Ҳар йили сабзавот ва картошка етиштириш планлари ва мажбуриятлари ортиғи билан бажарилади. Зарбдор тармоқ — чорвачиликни ривожлантириш юзасидан ҳам ибратли ишлар амалга оширилаётир.

Булар ҳақида директор шундай ҳикоя қилади:

ДЕҲҚОН РИЗҚИ ДАЛАДА

ЕР, ҲОСИЛДОРЛИК, ДАРОМАД

— ДЕҲҚОННИНГ тириклиги ер билан. У ерни боқса, ардоқласа, тўйдирса, ер элни боқади. Шунинг учун ҳам биз бу масалага катта эътибор бердик. Ўтган йиллар давомида 22 километр узунликда зовур қазилиб, экин майдонларининг мелиоратив ҳолати анча яхшиланди. Техника ёрдамида карталар йириклаштирилиб, ерлар текисланди. Бўлимлар, бригадаларни ишлаб чиқариш илғорлари, тажрибакорлар ҳисобига мустаҳкамладик. Каттаю-кичикнинг диққат-эътибори гектарларнинг самарадорлигини оширишга қаратилди. Маҳоратли, тадбиркор деҳқонларимиз бу соҳада озмунча қийинчиликларни енгмадилар. Мана, эндиликда хўжалигимиз районнинг пешқадам хўжаликлари сафидан ўрин олган.

Совхоз ташкил этилган дастлабки йили гектаридан тўрт тоннадан картошка, 14 тоннадан сабзавот йиғиштириб олинган эди. Эндиликда картошканинг ҳар гектаридан 28 тоннага етказиб, сабзавотдан 33 тоннадан ошириб хирмон кўтарилмоқда. Ҳаммаси бўлиб экин майдонимиз 620 гектарни ташкил этади. Ҳар қарич ер ҳисобимизда.

Ўтган йили ялпи маҳсулот 11,5 минг тоннага етди. Бу йил 12 минг тоннадан кам бўлмайди. Шу жумладан, давлатга 9 минг тонна сабзавот, 3 минг тонна картошка етказиб берамиз. Ер майдонимиз ўша-ўша, кенгайгани йўқ. Биз қандай қилиб маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга эришмоқдамиз?

Ер яхши бўлса-ю, лекин уруғ сараланган, танланган, иқлим шароитига мослаштирилмаган бўлса, у ҳолда қилинган меҳнатнинг бир қисми зое кетиши мумкин. Шунинг учун биз энг биринчи навбатда серҳосил уруғларни танлаб экишга катта аҳамият берамиз.

Алмашлаб экишнинг ҳам хосияти катта бўлаётир. Беда билан сабзавотни алмашлаб, саккиз далали система бўйича экамиз. Бундан ташқари, алмашлаб экиш сабзавот экинларининг ичида ҳам жорий этилган. Масалан, бодринг ўрнига картошка, картошка ўрнига карам экилса унинг фойдаси катта бўлади. Кечки экинлар ўрнига, албатта, палакли экинлар экилиши керак. Чунки бу экинларга ноябрь ойида ҳам сув берилади. Бу сув икки томондан фойдалидир. Ҳам экин қондирилади, ҳам яхоб суви вазифасини бажаради. Ерни соғломлаштириб ҳам оламиз.

Маҳаллий ўғитдан фойдаланишнинг хосияти катта бўлаётир. Куз келди дегунча унумдорлик бригадаси ишга тушади. Бу бригадага 20—30 та трактор бириктилади. Тегишли одам ажратилади. Бригада бўйича ҳар куни 120—200 тонна гўнг тайёрланади. Бу иш тўрт-беш ой давом этади. Март ойига келиб унумдорлик бригадаси аъзолари яна бевосита дала ишларига жалб этиладилар.

Яна бошқа бир махсус бригада ҳақида ҳам гапириб ўтиш керак. Бу бригада ерни текислаш, ерга-ер қўшиш ишлари билан шуғулланади. Унинг ишига ер инженери бошчилик қилади. Ихтиёрига 4—5 та экскаватор, бульдозер бериб қўйилади. Бригадир-инженер вақти-вақти билан дала айланиб, бригадирлар, бўлим бошлиқлари билан мулоқотда бўлади. Уларнинг буюртмасини қабул қилади. Ана шу асосда ўз қўл остидагиларга кўрсатма беради. Улар ерни текислайдилар, кераксиз йўлларни, ариқларни кўмиб ташлайдилар. Сув чиқмайдиган ерларга сув чиқарадилар. Тепаликларни сурадилар.

Эртаки экинларнинг ери кузда тайёрланиб эгат олиб қўйилади. Деҳқонларимиз бутун йил бўйи меҳнат қиладилар. Демоқчиманки, қиш — бекорчилик, дегани эмас. Далалардан кечки сабзавот ҳосили йиғиштириб олингач, оралиқ экинлари, чеснок, пиёз экамиз. Декабрь келиши билан парникларда иш қизийди. Февраль ойида помидор уруғини сепамиз. Мартнинг бошидан далага карам кўчати чиқариб экамиз.

Аҳолига эртаки сабзавотларни етказиб беришга, шундай қилиб, куз, қишда замин яратилади. Бунда пленканинг фойдаси катта бўлаётир. Март ойида кўплаб миқдорда укроп, кашнич, петрушка етиштиришга муваффақ бўлмоқдамиз.

Бир сўз билан айтганда ишлаб чиқаришга илғор усулларни, янгиликларни жорий қилиш ҳисобига ҳосилдорлик йил сайин ошмоқда.

Аҳолининг дастурхонида барча ноз-неъмат тўкин бўлиши керак. СССРнинг Озиқ-овқат программасининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш учун изланмоқдамиз, резервларни қидириб топишга ҳаракат қилмоқдамиз. Бу йил янгидан узумчилик-мевачилик бригадаси ташкил қилинди. Сабзавот, картошка план ва мажбуриятлари камайтирилмагани ҳолда 3 та бригада ҳисобидан 10 гектардан 30 гектар ерни шу бригадага ажратиб бердик. Бу ерларга узум, олма, шафтоли сингари мевали дарахт кўчатлари экилиб, тўла-тўкис кўкартириб олинди.

Совхозимизда 2 та бўлим, 15 та бригада бор. Уларга асосан ўрта ва олий махсус маълумотли кадрлар етакчилик қилишмоқда. Носир Қурбонов, Баҳром Кўчқоров, Йўлдош Дўсов, Исмат Раҳматиллаев сингари ўртоқлар бошлиқ бригадалар ўзаро мусобақада пешқадамлик қилиб, айниқса, юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бу бригадаларда гектаридан 330—335 центнердан картошка, 400 центнердан сабзавот ҳосили олинмоқда.

Совхозимиз ишчи ва хизматчиларининг қаҳрамонона меҳнати туфайли бу йилги қийин шароитда ҳам барча экинлардан мўл ҳосил етиштирилди. Ҳозир кунига даладан 80—90 тонна маҳсулот йиғиштириб олинмоқда. Улар сараланиб, яшикларга жойланиб, бир қисми шаҳарликларга, қолган қисми эса консерва заводларига жўнатиб турилибди.

Маҳсулот етиштириш кўпайган сари совхоз экономикаси мустаҳкамланиб бораётир. Ўтган йили 1 миллион 726 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. 220 минг сўм соф фойда олинди. Сабзавотнинг рентабеллиги 12 процентдан ортди. Бу йил ундан ҳам юқори бўлади. 2 миллион сўмликка яқин маҳсулот реализация қилинади. Соф фойда 300 минг сўмга етади.

Совхозимиз номини танитаётганлар — далаларда меҳнат қилаётган кишилар. Шунинг учун ҳам биз уларнинг турмуш шароитини яхшилаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдамиз. 140 ўринли болалар боғчаси қуриб фойдаланишга топширилди. Кўпчиликнинг уйига газ келтирилган. Замонавий типдаги мактабда деҳқонларимизнинг фарзандлари билим олишяпти. Дала шийпонларининг ҳаммаси жиҳозлаб қўйилган. Радио, телевизор, холодильник ишлаб турипти. Ҳар куни газета ва журналларнинг янги сонлари келтириб турилади.

Лекин ишимизнинг янада яхшиланишига халақит бераётган камчиликлар ҳам йўқ эмас.

Икки оғиз сўз уруғчилик ҳақида. Биз қўлимиздан келганича ўзимиз ҳам уруғлик тайёрлашга, яхши кўчатлар етиштиришга ҳаракат қиламиз. Лекин барибир четдан уруғлик олишга мажбур бўлмоқдамиз. «Сортсемовош»дан юбориладиган уруғлар эса кўпинча талабга жавоб бермайди. Айрим ҳолларда навлар аралашиб кетган бўлади. Не-не умид билан уруғ сепилган майдонлардан бегона ўт чиқиб кетиш ҳоллари ҳам учраб туради. Бу соҳада биз олимларнинг, мутахассисларнинг амалий ёрдамига муҳтожмиз. Бироқ, ҳозирча картошкачилик, сабзавотчилик илмий-текшириш институти томонидан кўрсатилаётган ёрдам қаноатланарли эмас.

Бизда бузоқчилик комплекси бор. Бироқ, бу ферма чала-чулпа битказилиб «фойдаланишга» топширилган. Шунга қарамай бу ерда мол боқиляпти. Агар шароит яхши бўлиб, камчиликлар тугатилганида эди чорвани иккиуч ҳисса кўпайтириш мумкин бўларди.

Совхозимизга водопровод қувурлари келтирилганига беш йил бўлди. Икки йилгача сув олдик. Шундан кейин сув берилмай қўйди. Юқори ташкилотларга, дахлдор идораларга бир неча бор мурожаат қилдик. Ҳозирча имконият йўқ, сувнинг босими кам, бироқ ҳаракат қиламиз, бошқа ердан қўшимча сув олиб, чиқариб берамиз, деб, қайта-қайта ваъда беришяпти-ку, лекин бу ваъданинг охири кўринмаётир. Натижада шаҳардан сув ташиб келтиришга мажбур бўляпмиз. Ҳар куни тўрт-беш машина шу иш билан банд бўлади.

Ўйлаймизки, бизнинг бу мулоҳазаларимиз ҳисобга олинади.

Совхозимизнинг фидокор, лабзи ҳалол, азамат деҳқонлари, чорвадорлари, ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йили учун олган юксак социалистик мажбуриятларини барча соҳалар бўйича муваффақиятли бажариб, Озиқ-овқат программаси бажарилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Ф. АЗИМХЎЖАЕВ,
Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхозининг директори.

ШАРҚНИНГ БУЮК АЛЛОМАСИ

Кўпгина мамлакатларнинг илмий жамоатчилиги бу йил ЮНЕСКО иштирокида ўрта асрнинг буюк олими Муҳаммад ибн Муса Ал-Хоразмий таваллудининг 1200 йиллигини нишонламоқда. АПН мухбирининг илтимосига кўра Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти Эркин ЮСУПОВ Ал-Хоразмийнинг жаҳон фани равнақига қўшган ҳиссаси тўғрисида ҳикоя қилади.

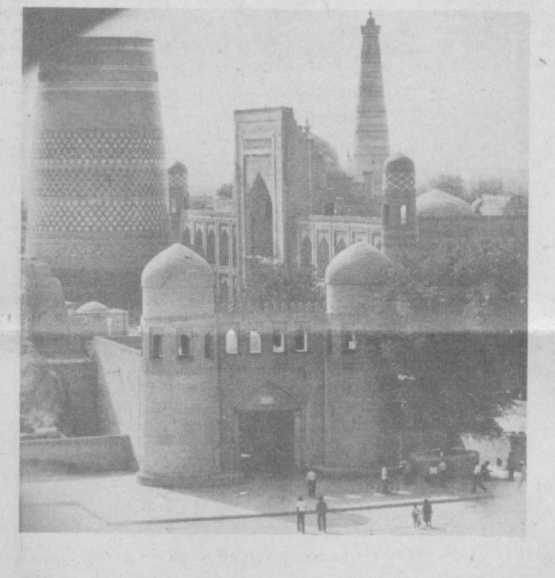

● Буюк мутафаккир Муҳаммад ал-Хоразмий туғилган куннинг 1200 йиллигига унинг она шаҳри — Хивада катта тайёргарлик кўрилди. Ҳайкалтарошлар, рассомлар, қурувчилар қисқа муддат ичида қатор архитектура ёдгорликларини тиклаш бўйича катта тадбирларни амалга оширдилар. Суратда: заповедник шаҳар Ичан қалъага кираверишдаги қайта тикланган Ота-дарвозанинг кўриниши.

К. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

АЛ-ХОРАЗМИЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 1200 ЙИЛЛИГИГА

— Ал-Хоразмийнинг таржимаи ҳоли тўғрисида жуда кам маълумотлар қолган. Ўрта аср қомусчи олимининг ватани Шарқдаги энг қўҳна давлатлардан бири — Хоразм бўлганлиги маълумдир. Ал-Хоразмий меросини ўрганаётган олимларнинг далолат беришларича, у Хевада тахминан 783 йилда туғилган. IX асрнинг иккинчи ярмида вафот этган. Инсоният цивилизацияси тарихида бу давр табиий ва ижтимоий фанларда улкан ютуқларга эришилганлиги билан машҳурдир. Ал-Хоразмийнинг олим сифатида шаклланишига қўшни мамлакатлар маънавий бойлиги, хоразмликларнинг узоқ асрлик илмий ва маданий анъаналари таъсир кўрсатганлиги шубҳасиздир. У бу анъаналарни ривожлантириб, биринчи навбатда математика, астрономия, география соҳасида буюк кашфиётлар қилди.

Ал-Хоразмий бу фанларни ривожлантиришга қўшган улкан ҳиссаси учун араб халифаси пойтахти Бағдодга, «Ҳикматлар уйи»да ишлашга таклиф этилди. «Ҳикматлар уйи» Фанлар академияси вазифасини ўтовчи муассаса бўлган эди. Бу ерда турли даврларда Шарқнинг буюк олимлари ўз тадқиқотларини олиб борганлар. Жумладан, машҳур астрономлар Ал-Фарғоний ва Ал-Хасиб ҳам «Ҳикматлар уйи»да ишлашган. Хоразм диёрининг шонли фарзанди янги илмий масалаларни ҳал қилишда ўз замондошларидан анча ўзиб кетди. Айни пайтда у ўзидан аввал ўтган олимлар тадқиқотларини кенг тарғиб қилиш ва оммалаштириш учун ҳам кўп иш қилди. Ал-Хоразмий асарлари бир неча юзлаб йиллар давомида Шарқ ва Ғарб олимларига кучли таъсир кўрсатиб турди. Ҳозирги пайтда унинг меросини ўрганишга бағишланган адабиётлар жуда кўп. Улар турли тилларда нашр этилган.

Ўрта аср шароитида Ал-Хоразмий математикани ривожлантиришга, айниқса, улкан ҳисса қўшди. Фаннинг йирик тарихчиларидан бири Д. Сартон уни «Ўз даврининг энг буюк математиги ва ҳамма шароитлар ҳисобга олинадиган бўлса, бутун даврлар ичида энг буюк математиклардан бири» деб таърифлаган эди. Ал-Хоразмий ўз асарларидан бирида ҳозирги замон арифметикаси қоидаларини баён этиб берди. Бу қоидалар ноль бўлган ўнта рақам системасига асослангандир. У аввал Ҳиндистонда пайдо бўлди. Бироқ фақат Ал-Хоразмийнинг асарлари туфайлигина ўнта рақамли бу система Яқин ва Ўрта Шарқда, Европада кенг тарқалди. Бунга қадар ҳисоблаш учун турли рақам ва усуллардан фойдаланиларди. Масалан, Шарқда бармоқда санаш кенг тарқалган эди. Ал-Хоразмийнинг ҳисоблаш математикасини ривожлантиришдаги улуғ хизмати шундан иборатки, у ўнта рақамли система афзалликларини тушуниб етди. Унинг ўзи янгича ҳисоблашга асос солди. Ал-Хоразмийнинг бу машҳур асари бизга XII асрда лотинчага таржима қилинган қўлёзма орқали маълумдир. Ягона нусхадаги бу қўлёзма ҳозир Кембриж университетида (Англия) сақланмоқда.

«Алгоритм» терминининг келиб чиқиши ва замонавий алгебра ҳам Ал-Хоразмийнинг номи билан боғлиқдир. Олимнинг алгебрага бағишланган асарининг асл нусхаси бизгача етиб келган. У Оксфорд (Англия)да сақланмоқда. Асарда тенгламалар қоидалари, геометриянинг баъзи масалалари, шунингдек, турмушда, савдо ва ҳуқуқшуносликдаги масалаларни ечиш учун ишлатиладиган алгебра усуллари баён этилган эди. Агар арифметикада оддий рақамлар ишлатилса, деб ёзади Ал-Хоразмий, алгебрада эса алоҳида турдаги рақамлар — номаълум сон, унинг квадрати, тенгламанинг бўлаклари ишлатилади. У олти турдаги тенгламани кўрсатиб ўтган. Улардан ҳозир ҳам фойдаланилади.

Ал-Хоразмийнинг асарига замондошлари муносиб баҳо беришди. Кейинчалик эса Шарқ ва Европадаги кўпгина математик олимлар учун бу асар дарслик вазифасини ўтайдиган бўлди. Ал-Хоразмий ер ўлчовчилар, қурувчилар ва ҳунармандлар ҳар куни дуч келадиган масалаларни ечишга қаратилган амалий геометрия масалалари билан ҳам шуғулланди. Унинг «Алгебра» асарининг геометрия бўлими худди шу масалаларга бағишланган. Китобнинг алоҳида бобида турли шакл ва ҳажмларни ўлчаш масалалари баён этилади.

Ал-Хоразмий астрономияни ривожлантиришга ҳам катта ҳисса қўшди. Суғориладиган деҳқончилик, денгизлар ва қуруқлик орқали олиб бориладиган савдода бу фансиз бирор натижага эришиб бўлмасди. Назарий ва амалий астрономия вазифаларини ҳал этиш учун тузилган астрономик ва тригонометрик жадваллар олимнинг буюк хизматларидан бири бўлди. Бу жадваллар унга ҳаёт пайтидаёқ шон-шуҳрат келтирди. Кейинчалик ҳам барча астрономлар бу жадвалларни юқори баҳолашди. Ал-Хоразмий биринчи марта араб тилида синуслар жадвалини келтириб, тангенсларни кашф этди. Унинг бу ҳақдаги асари фақат шарқий мамлакатлардагина эмас, Европада ҳам катта шуҳрат қозонди. Ал-Хоразмий баъзи астрономик асбоб-ускуналарни ҳам яратди. Улар ёрдамида турли астрономик кузатувларни катта аниқлик билан олиб бориш мумкин эди. У қуёш соатлари тўғрисидаги асар муаллифи эканлиги ҳам маълумдир.

Ал-Хоразмийнинг географияга бағишланган «Ер манзараси китоби» бу соҳада араб тилидаги биринчи асар ҳисобланади. Олим ер куррасининг инсонлар яшаётган қисми тўғрисида батафсил маълумотлар келтиради. Асарда аҳоли яшайдиган энг муҳим пунктлар кўрсатилган, денгизлар, кўллар, тоғлар, дарёлар келтирилган харита ҳам мавжуддир. У табиий иқлим назарияси асосида Птолемейнинг «География»сини чуқур қайта ишлади ва ўрта аср харитачилигининг асосчиси бўлди. «Ер манзараси китоби» бир неча юзлаб йиллар давомида география бўйича асосий асар ҳисобланиб келди. У олимнинг астрономик асарлари билан бир қаторда Колумб томонидан қилинган кашфиётларда ҳам маълум роль ўйнади.

Ҳозирги давримизда фан эришган ютуқлар мислсиздир. У жамиятни ҳар тарафлама тараққий эттиришга кўмаклашмоқда. Лекин биз ҳозирги пайтда ҳам замонавий математика, астрономия, география сарчашмаларида бўлган Ал-Хоразмийни чексиз ҳурмат билан ёдга оламиз. СССРда Ал-Хоразмий туғилган куннинг 1200 йиллигини байрам қилиш юзасидан катта тадбирларни ўтказиш мўлжалланган. Шу асосда Ўзбекистон пойтахти — Тошкент ҳамда олимнинг ватани — Хоразмда юбилей тантаналари бўлиб ўтади.

(АПН).

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМНИНГ ЯҚҚОЛ НАМУНАСИ

ЛЕЙПЦИГ, 5 сентябрь. (ТАСС). **Совет Иттифоқи ва ГДРни бир-бири билан маҳкам боғловчи дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик ришталари амалдаги интернационализмнинг яққол намунасидир. ГБСП Марказий Комитетининг Бош секретари, ГДР Давлат Кенгашининг Раиси Э. Хонеккер Лейпцигдаги кузги халқаро ярмаркада Совет павильонини кўриб чиқиб, шу гапларни айтди.**

ГДР партия-давлат делегацияси яқинда расмий дўстлик визити билан СССРда бўлган вақтда, деб таъкидлади у, бизнинг ҳамкорлигимиз янги босқичга қадам қўйганлигини қайд этиб ўта олдик. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ю. В. Андропов билан олиб борилган музокараларда икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни 2000 йилгача бўлган даврда ҳар томонлама кенгайтиришнинг янги йўллари белгиланди.

Нотиқ сўзини давом эттириб бундай деди: шу кунларда халқаро учрашувлар жойи бўлиб қолган Лейпцигда СССРнинг тинчлик борасидаги янги таклифлари бутун дунёда кенг маъқулланаётганлиги, бу таклифлар Женевада тенглик ва бир хил даражадаги хавфсизлик принципи асосида келишиб олиш учун катта имкониятлар очиб беражаги сезилиб турибди. ГДР СССР билан биргаликда империалистларнинг муҳолифлик ва қуролланиш пойгаси йўлига кескин равишда қарши чиқмоқда. НАТО ва аввало АҚШ аҳа шундай йўлни ўтказиб келмоқда.

Лейпцигдаги халқаро кузги ярмарка тинч ҳамкорлик, савдо-сотиқни ҳар томонлама ривожлантириш асосида тинчликни сақлаб қолишга ёрдам бериш мумкин эканлигини таъкидлайди. ГДР социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантиришга, Совет Иттифоқи билан дўстликни мустаҳкамлашга, социалистик ҳамдўстликнинг биргаликда қўлга киритган муваффақиятларини ҳимоя қилишга янада зўр қатъият билан ёрдам бераверади, деб уқтириб ўтди Э. Хонеккер.

ТАШКИЛОТ ТУЗИЛДИ

● ЛУАНДА, 5 сентябрь. (ТАСС). Сенегал пойтахти Дакарда меҳнаткашлар билан бирдамлик халқаро комитет (КИСО) тузилди. Анголанинг АНГОП ахборот агентлиги хабар беришича, янги ташкилот ўз озодлиги ва мустақиллиги учун кураш олиб бораётган халқларни, аввало Фаластин араб халқига ва ЖАРнинг африкалик аҳолисига ҳар томонлама мадад беришни ўзининг асосий вазифаси қилиб қўймоқда.

БОШҚАРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ПРОБЛЕМАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН КОНФЕРЕНЦИЯ

⊙ САНО, 5 сентябрь. (ТАСС). Шимолий Ямандинг Хажжа шаҳрида бошқаришни такомиллаштириш проблемаларига бағишланган конференция очилди. САБА агентлигининг хабар беришича, миллий бошқариш институти ўтказаётган конференция шу соҳада кадрлар тайёрлаш, республика миллий партияси белгилаб берган вазифаларнинг бажарилишига мос келадиган бошқариш аппарати иш методларини такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилади.

ТЕХНИК ИНФОРМАЦИЯ ТАРАҚҚИЁТ ХИЗМАТИДА

⊙ ДАКАР, 5 сентябрь. (ТАСС). ПАНА Умумафрика ахборот агентлигининг хабар қилишича, Габон пойтахти Либревилда 19 сентябрдан 29 сентябргача «Техник информациядан саноат тараққиёти йўлида фойдаланиш» мавзуида семинар ўтказилади. Семинарда Африкадаги 17 та давлат вакили иштирок этади. Улар қитъа мамлакатларида замонавий техник информациядан самарали фойдаланиш ва уни қўлланиш йўлларини муҳокама қиладилар. Либревилдаги учрашувда иштирок этиш учун бир қанча халқаро ташкилотларнинг вакиллари келишади.

Покистонда мамлакатда ҳукмронлик қилаётган реакцион режимга қарши оммавий норозилик чиқишлари давом этяпти. **Намойишчилар ҳарбий маъмурият дарҳол истеъфога чиқишини ва ҳокимият граждан ҳукуматига берилишини талаб этмоқдалар. Бунга жавобан намойишчилар қувғин қилиняпти. Суратда: Карачида бўлиб ўтган намойиш қатнашчиларидан бирини қамоққа олиш пайти.**

АП—ТАСС телефотоси.

СОБИҚ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРГА ЁРДАМ ПРОГРАММАСИ

⊙ ДЕҲЛИ, 5 сентябрь. (ОАНА—ТАСС). Ҳиндистон ҳукумати қишлоқ хўжалиги билан шуғулланиш истагини билдираётган собиқ ҳарбий хизматчиларни иш билан таъминлаш ва уларга молиявий ёрдам беришга қаратилган янги умуммиллий программани амалга ошира бошлади. Пресс траст оф Индиа (ПТИ) агентлигининг хабарига кўра, Ҳиндистон мудофаа министри Венкатараман Ҳиндистоннинг Харьяна штатида шу программа амал қила бошлаганлигини эълон қилди. Программа экспериментал характерда бўлиб, олтита штатнинг айрим районларида икки йил давомида амалга оширилади. Шундан кейин бу программани бошқа штатларда ёйиш мақсадга мувофиқ эканлиги тўғрисида қарор қабул қилинади.

ПОКИСТОН ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК

ДЕҲЛИ, 5 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистон пойтахтида сиёсат ва жамоат арбоблари, олимлар, зиёлилар кенг табақаларининг намояндалари аъзо бўлган оммавий ташкилот «Кришна менона жамияти» уюштирган «Ҳиндистон ва Покистон халқининг демократия учун ҳаракати» кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис қатнашчилари Исломободнинг халққа зид сиёсатини кескин қораладилар, Покистон халқининг ўз ҳуқуқлари учун олиб бораётган кураши билан тўла бирдамлик изҳор этдилар. Ҳиндистон хотин-қизлар миллий федерациясининг раиси Аруна Асаф Али йиғилганлар олдида гапириб, Покистон ҳарбий режими — Қўшма Штатлар қўлидаги қуролдир, у бу қуролдан Жанубий Осиёдаги вазиятни беқарорлаштириш ва Афғонистонга қарши эълон қилинмаган урушни давом эттириш учун фойдаланмоқда, деб таъкидлади.

ИТАЛИЯДА ЕР ҚИМИРЛАДИ

РИМ, 5 сентябрь. (ТАСС). Кеча Неаполь районида Рихтер шкаласи бўйича 3,5 балл куч билан бир неча марта ер ости силкиниши бўлди. Везуви тоғида жойлашган сейсмология станциясининг маълумотларига кўра, ер қимирлашининг маркази Поццуоли шаҳри билан Скья ороли ўртасидаги денгизда бўлган.

ПАРАГВАЙДА ТЕРРОР ҚОНУНЛАШТИРИЛГАН

БРАЗИЛИА, 5 сентябрь. (ТАСС). Парагвай халқи билан бирдамлик Бразилия комитети Стресснер диктатурасининг сиёсий маҳбусларга қарши кўраётган жазо чораларини қатъиян қоралади. Комитетнинг баёнотида таъкидлаб ўтилишича, мамлакат маъмурлари қонун тусига киритилган террорни давом эттирмоқдалар. Полиция салгина гумон қилса ҳам ҳар бир кишини «қўпорувчилик ишлари ва коммунистик идеологияни тарқатиш»да айблаб, зиндонга ташлаши ва ҳақоратлаб, азоб-уқубатга дучор қилиши мумкин. Сиёсий маҳбусларнинг бир групаси яқинда қонунга хилоф ишларга қарши норозилик билдириб, очлик эълон қилди, деб таъкидлаб ўтилади ҳужжатда.

Баёнотда террорга дарҳол чек қўйилсин ва барча сиёсий маҳбуслар озод қилинсин, деб талаб этилади.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ПРАГА. Пльзень шаҳридаги «Шкода» машинасозлик комбинатидан махсус темир йўллар платформасида қуввати 440 мегаватт келадиган ядровий реакторнинг корпуси жўнатилди. Бу корпус Венгриянинг Такш шаҳридаги атом электр станцияси учун мўлжаллангандир. Бу — Венгрия энергетиклари учун комбинатда яратилган учинчи ядровий реактордир.

Социалистик меҳнат тақсимоти туфайли Чехословакия атом электр станциялари учун машина-ускуналар ишлаб чиқарадиган жаҳондаги энг катта мамлакатлардан бирига айланди. Совет Иттифоқининг техникавий кўмаги билан республикада қуввати 440 мегаватт келадиган реакторлар кўплаб ишлаб чиқарилмоқда. Ҳозирги вақтда қуввати бундан ҳам катта бўлган агрегатлар ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда.

● КОПЕНГАГЕН. Дания Компартияси Марказий Комитетининг ижроия комитети АҚШ ва НАТОнинг Гренландиядаги милитаристик тайёргарликларини қаттиқ қоралаб чиқди.

Бу ерда эълон қилинган махсус баёнотда АҚШнинг оролда жойлаштирилган ҳарбий объектларини модернизация қилиш ниятидан жиддий ташвишланганлик изҳор этилади. Дания коммунистлари мамлакат ҳукуматига мурожаат қилиб, ҳозирги вақтда янги радиолокацион станция қуриш тўғрисида Қўшма Штатлар билан олиб борилаётган музокараларни тўхтатишга даъват этдилар. Дания ҳукумати Гренландияга тааллуқли масалаларни ҳал қилган чоғда орол туб аҳолисининг фикрини инобатга олиши лозимлиги ҳужжатда кўрсатиб ўтилади. Оролнинг туб аҳолиси тинчлик ва қуролсизланиш учун олиб борилаётган курашни қўллаб-қувватлаб чиқмоқда.

● ЖЕНЕВА. Бу ерда Фаластин тўғрисидаги масалага бағишланган халқаро конференция ўз ишини давом эттирмоқда. Анжуман қатнашчилари Исроил босиб олган Фаластин ерларида вужудга келган вазиятни, замонамизнинг ана шу энг ўткир проблемаларидан бирини ҳал қилиш йўлларини батафсил кўриб чиқмоқдалар. Сўзга чиққан кишилар Тель-Авивнинг агрессив, экспансиячилик сиёсатини, фаластинликларга нисбатан ўтказаётган жабр-зулмини қаттиқ қоралаб, барча босиб олинган территориялардан Исроил қўшинларининг олиб чиқиб кетилишини, Фаластин халқига ўз тақдирини ўзи белгилаш, шу жумладан ўз миллий давлатини вужудга келтириш ҳуқуқи берилишини талаб қилмоқдалар.

Сўзга чиққан кўпгина нотиқлар Тель-Авивнинг агрессивлиги, БМТ резолюцияларини ва халқаро жамоатчилик талабларини назар-писанд қилмаётганлиги урушқоқ сионизм доктринаси билангина эмас, шу билан бирга Ғарб мамлакатлари, аввало АҚШ Исроилни сиёсий, ҳарбий ва иқтисодий жиҳатдан кенг қўллаб-қувватлаётганлиги билан ҳам изоҳланади.

(ТАСС).

СЎЗ — КРХП ҲУКУМАТЛАРАРО КЕНГАШИ IV СЕССИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА.

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК МУСТАҲКАМЛАНАВЕРСИН

Тошкентда ўз ишини бошлаган ЮНЕСКО коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси ҳукуматлараро кенгашининг тўртинчи сессиясида бир неча халқаро ташкилотлар ҳам иштирок этмоқда. Улардан бири газета ноширлари халқаро федерациясидир. Газетамиз мухбири мазкур федерация директори Мэрибел Байя хоним (Бразилия) ва федерация ижроия комитетининг аъзоси жаноб Куршо Иранига (Ҳиндистон) мурожаат қилиб, улардан бир неча саволларга жавоб беришларини илтимос қилди.

— Маълумки, коммуникацияни ривожлантириш халқаро программасини тузиш ҳақидаги резолюцияда бу программа ахборот ва коммуникация соҳасида янги, янада адолатлироқ ва янада самаралироқ халқаро тартиб ўрнатиш мақсадини кўзлайди дейилган. Бу мақсадга эришишда мазкур сессиядан қандай натижалар кутяпсиз?

Коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси ҳукуматлараро кенгашининг IV сессияси қатнашчилари Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишмоқдалар, хўжалик ва муассасаларда бўлмоқдалар. Суратда: сессия қатнашчилари Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозида бўлган пайт.

ЎзТАГ фотоси.

К. ИРАНИ:— Халқаро программага кўра биринчи навбатда ривожланаётган мамлакатларга оммавий ахборот ва алоқа воситаларини ривожлантиришда амалий ёрдам кўрсатилиши керак. Тошкентда очилган тўртинчи сессия кун тартибидаги асосий масалалар худди шу мақсадга қаратилгандир. Бу учрашув барча мамлакатларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларига мос бўлиб тушадиган янги информацион тартиб ўрнатиш йўлида муҳим босқич бўлади, деган умиддамиз. Ривожланган мамлакатлар кам тараққий этган ва ҳанузгача ўз коммуникацияларига эга бўлмаган мамлакатларга беғараз ёрдам кўрсатишлари лозим. Бу ёрдам турлича формада: технология, маблағ ажратиш, кадрлар тайёрлашга кўмаклашиш формаларида бўлиши мумкин. Муҳими — ҳар бир мамлакат тинчлик, социал ва миллий тараққиёт манфаатларига жавоб берадиган ривожланган коммуникацияга эга бўлишидир.

— Бу соҳада сизнинг федерациянгиз ривожланган мамлакатларга қандай ёрдам кўрсатаяпти?

М. БАЙЯ:— Федерациямиз коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси ҳукуматлараро кенгашининг Парижда бўлиб ўтган учинчи сессиясига газета ва журналлар учун қоғоз ишлаб чиқариш соҳасида катта лойиҳа тақдим этган эди. Сессияда бу лойиҳани маъқуллаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Унга мувофиқ катта тадқиқот ишлари бошлаб юборилди.

Ҳозир ривожланаётган мамлакатлар ўз ресурсларига эга бўлмаганликлари учун қоғоз харид қилишга жуда катта маблағ сарфламоқдалар. Қатор давлатларда қоғоз етишмаслиги газета ва журналлар нашр қилишга тўсқинлик қилмоқда. Бу федерациямиз лойиҳасининг аҳамиятини кўрсатиб турипти.

Биз канопнинг бир туридан қоғоз ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш устида олиб борилаётган тадқиқотларга мутасаддилик қилмоқдамиз. Шри Ланкада бу соҳада олиб борилган ишлар лойиҳани муваффақиятли амалга оширишга умид туғдиряпти.

— СССРнинг ривожланаётган мамлакатларга бу соҳада кўрсатаётган ёрдамини қандай баҳолайсиз?

К. ИРАНИ:— Совет Иттифоқи кам тараққий этган мамлакатларга илғор технологияси билан яқиндан ёрдам кўрсатяпти. У халқаро программа доирасида ривожланган мамлакатлар учун кадрлар тайёрлаб бермоқда, маблағ ажратмоқда. Умуман, СССР коммуникацияни ривожлантириш халқаро программасини амалга оширишга муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.

— Сессия Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейини нишонлаш кунларига тўғри келяпти. Шу муносабат билан шаҳримиз, тошкентликлар тўғрисидаги фикрларингизни билмоқчи эдик?

М. БАЙЯ:— Шаҳрингизда биринчи бор бўлишим. Куни кеча келганлигим учун Тошкент билан яхшироқ танишиш имкониятим бўлмади. Тошкент бутун тарихи давомида Ғарб ва Шарқ ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга хизмат қилган. Бундан буён ҳам у халқлар ўртасида ана шундай ўзаро фойдали ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишига қўшаётган ҳиссасини кўпайтиришини истардим.

К. ИРАНИ:— Мен ҳам Тошкентда биринчи мартаман. Ҳали шаҳар билан танишишга улгурмаган бўлсам-да, тошкентликларнинг очиқ чеҳралиги ёқиб қолди. Улар чеҳраларидаги табассум бахтиёрликларидан далолат беряпти. Тошкентликларга ҳамиша ана шундай бахтиёрлик тилайман.

КАТТА УЧРАШУВ ШАРАФИГА

СССР Алоқа министрлиги ЮНЕСКО коммуникацияларни ривожлантириш халқаро программаси ҳукуматлараро кенгашининг Ўзбекистон пойтахти Тошкентда давом этаётган IV сессиясига бағишлаб махсус марка чиқарди. Марканинг сурати ер куррасидаги кишилар ўртасида дўстона алоқаларни тасвирлайди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОНДА ЯПОНИЯ КУНЛАРИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Ўзбекистонда Япония кунлари муваффақиятли ўтмоқда. Бу кунлар дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантиришга хизмат қилади. Суратларда: Японияннинг Нагоя шаҳридан келган дўстлик жамиятининг раҳбари Якояма, пастда дўстона учрашув.

С. Баранников фотоси.

СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКАЧИЛАР БАҲСИ

Киевда СССР Қуролли Кучларининг енгил атлетика бўйича чемпионати бўлиб ўтди. Республикамиз вакиллари муваффақиятли қатнашиб, бир неча медалларни қўлга киритишди. Жумладан, К. Климов найзани 79 метр 80 сантиметр узоқликка улоқтириб, олтин медаль эгаси бўлди. Валентина Гришкина 400 метрга тўсиқлар оша югуришда 57,40 секунд натижа билан ғолиб келди. Петр Воробьев 100 метрга югуришда 10.49 секунд натижа кўрсатди ва кумуш медаль билан тақдирланди.

СПАРТАКИАДА ЧЕМПИОНИ

Ҳарбий-амалий техник спорт турлари бўйича СССР халқларининг VIII спартакиадаси мусобақалари Олмаота шаҳрида бўлиб ўтди. Учкурашчилар баҳсида республикамиз вакили С. Серебряков фигурали ҳайдашда тезкорликда рекорд ўрнатиб, спартакиада чемпиони бўлди. Ўзбекистон командаси тўртинчи ўринни олди.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ПЕШҚАДАМ

Велопойгачиларнинг Ўзбекистон шахсий команда чемпионати Фарғона йўллари бўйлаб ўтказиляпти. 180 километрга группа пойгасида Тошкент области вакили И. Ёқубов 4 соат 13 минут 59 секунд натижа билан финиш чизиғини биринчи бўлиб босиб ўтди. Уч кунги беллашувлардан сўнг 96 очко тўплаган Тошкент области командаси пешқадамлик қилмоқда.

Редактор Н. НАСИМОВ.

● ВОҚЕАЛАР ● ХАБАРЛАР ● ЯНГИЛИКЛАР

ЙИЛНОМА ҲИЁБОНИ

Поездцан тушган кишининг нигоҳи энг аввало вокзалолди майдонидаги туркистонлик ўн тўрт комиссар хотирасига ўрнатилган ёдгорликка тушади. Ҳозир майдон бағри яна ҳам кенгайиб кетган. Унга Салорнинг нариги қирғоғидаги хиёбон ҳам қўшилган.

Янги хиёбон манзараси бугун ўзгача. 16 та мармар устун устига ўрнатилган тўртбурчакли қуббаларга Ленин районининг ўтмиши ва бугунги ҳаётидан ҳикоя қилувчи катта-катта фотосуратлар қўйилган. Ҳар бир қуббада тўрттадан расм бор. Йилноманинг бошланғич қисмида район тарихи баён этилган.

Маълумки, ҳозирги Ленин районига 1917 йилнинг 28 октябрида асос солинган эди. Ўша кезларда Тошкент пролетариатининг асосий қисми шу райондаги бош темир йўл устахонасида меҳнат қиларди. Биринчи бўлиб улар Тошкентда инқилоб бонгини урдилар, бутун Туркистонни эрк ва озодлик учун курашга даъват этдилар.

Ўша устахона ҳозир Октябрь революцияси номидаги тепловоз ремонти заводидир. Хиёбонга қўйилган фотосуратларнинг каттагина қисми шу кекса корхона ҳаётига бағишланган. Эндиликда завод коллективи ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг 22 проценти давлат Сифат белгисини олган. Бу ерда донгдорлар оз эмас. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдушукур Қодиров уларнинг бири. Абдушукур ака ҳозир пенсияда бўлса ҳам лекин корхона билан доимо алоқададир. Унинг ёшлар билан қизғин суҳбатлашиб турган пайти фотосуратларнинг бирида ўз аксини топган. В. Холин, В. Вакуленко бошлиқ бригадалар ҳаётидан олинган фотосуратлар ҳам шу ерга қўйилган.

В. И. Ленин номли электрон-техника заводи, «Средазэлектроаппарат», «Қизил тонг», «Учқун» ишлаб чиқариш бирлашмаларида жорий этилаётган янги техника ва технология, тайёрланаётган маҳсулотлардан намуналар ҳам фотосуратларда намойиш этилган.

Хиёбоннинг ўртасида шоншараф давраси қурилган. Давра бўйлаб меҳнатда шуҳрат қозонаётган 32 донгдор ишчининг портретлари қўйилган. Улар орасида Октябрь революцияси номли тепловоз ремонти заводи слесари Т. Солихов, «Ташсантехгазмонтаж» тресги бригада бошлиғи Т. Топилов, «Ташхимсельмаш» заводи бригада бошлиғи В. Трофимов каби илғорларни кўриш мумкин.

Ленин райони йилномаси хиёбонини яратишда «Гордорстройремонт» тресги қурувчилари, «Рассом» бирлашмаси санъаткорлари актив иштирок этдилар. Ўтказилган шанбаликларда район корхоналарининг барча меҳнаткашлари қатнашдилар. Ниҳоят Тошкентнинг 2000 йиллиги арафасида йилнома хиёбони қуриб битказилди. Ҳозир у вокзалолди майдонини гулдек безаб турибди.

Ж. НОСИРОВ.

ТОШКЕНТНИНГ 2000 ЙИЛЛИГИ

«ТОШКЕНТ—НОН ШАҲРИ»

20 мингдан ортиқ тошкентлик ва пойтахт меҳмонлари Тельман номидаги маданият ва истироҳат боғида бўлиб ўтган «Тошкент — нон шаҳри» деб номланган театрлаштирилган байрамда иштирок этди. Шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети томонидан уюштирилган мазкур байрамда тошкентлик нонвойлар шарафландилар. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар кўргазмаси ташкил этилди. «1941 йил нони», «Меҳнат ва нон гимни» деб номланган экспозициялар қатнашчиларда, айниқса катта таассурот қолдирди.

— Нон — халқ бойлиги, деган фикр программамиз мазмунини ташкил этди,— дейди байрам режиссёри, театрлаштирилган байрамлар Бутуниттифоқ конкурсининг лауреати В. Д. Болотин.— Боғимизда янграган ҳар бир қўшиқ, шеър ва композиция ана шу мақсадга бўйсундирилди.

Байрамга таклиф этилган ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри, духовой оркестр, Ўзбекистон Давлат филармониясининг «Шодлик» ашула ва рақс ансамбли, боғнинг «Чиннигул» вокал-чолғу ансамбли санъаткорларининг ранг-баранг куй ва қўшиқлари кўпчиликка манзур бўлди. Ҳамза номидаги ўзбек Давлат, Горький номидаги рус Давлат академик театрлари ҳамда ёш томошабинлар театри артистлари ўқиган шеър ва монологларда ўзининг 2 минг йиллик юбилейини нишонлаётган кўҳна ва навқирон Тошкент, унинг меҳнаткаш халқи мадҳ этилди.

А. КЕЛДИЕВА.

КИТОБ БАЙРАМИ

Собир Раҳимов номли болалар маданият ва истироҳат боғида Тошкент шаҳар ижроия комитети маданият бошқармаси, район китобсеварлар жамияти ёрдами ҳамда мактаб- ўқувчиларининг ташаббуси билан «Салом, мактаб, салом, китоб!» байрами бўлиб ўтди.

Тошкентнинг 2000 йиллигига бағишлаб ўтказилган тантанали кечада болаларнинг қўшиқчи шоири, Ғ. Ғулом номидаги мукофот лауреати Пўлат Мўмин, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Наримон Орифжонов, ёзувчи Ҳожиакбар Шайховлар иштирок этиб, ўзларининг янги қўшиқ, шеър, ҳикояларидан ўқиб беришди.

Тошкентдаги 22-, 133-, 146-мактаб ўқувчилари томонидан тайёрланган «Салом сенга, жонажон мактаб!» адабий композицияда она-Ватан, Тошкент, бахтли болалик ҳақидаги шеърлар янгради. Шаҳримиз тарихига бағишланган «Сиз Тошкент ҳақида нималар биласиз?» викторинаси ҳамда «Расмларда қуёш акси бор» конкурслари байрам қатнашчиларида катта таассурот қолдирди.

Кеча ниҳоясида Киров номидаги маданият уйи бадиий ҳаваскорлари ўзларининг дилрабо куй ва қўшиқлари билан йиғилганларни хушнуд этдилар.

З. ТОШМУҲАМЕДОВА.

● Ўзининг йигирма асрлик тўйини нишонлаётган пойтахтимизга кўплаб меҳмонлар ташриф буюришади. Уларда гўзал шаҳримизнинг хиёбонлари, замонавий архитектура талаблари асосида бунёд этилган кварталлари катта таассурот қолдириши шубҳасиз. Суратларда: республика газета ва журналларининг редакциялари жойлашган бино ва В. И. Ленин номидаги марказий музейнинг Тошкент филиалини кўриб турибсиз.

В. Сироткин фотолари.

Реклама ва эълонлар

М. Қориёқубов номидаги ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

8 сентябрь соат 19.30 да

Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига бағишланади

Бутуниттифоқ профессионал бадиий коллективлар кўрик-конкурси ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

ЎЗБЕК АШУЛА ВА РАҚС «ШОДЛИК» АНСАМБЛИНИНГ

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

Ғуломжон ЁҚУБОВ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ва

ҚҚАССР халқ артисти

Гулшод ОТАБОЕВА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА

VI Жаҳон фестивалининг лауреати

Анвар РУСТАМОВ

Солистлар: Салоҳиддин Муҳиддинов, Абдуқодир Юсупов, Раҳима Носирова, Дилором Қаюмова, Ҳотам Ҳожиев, Райҳон Абдуллаева, Лола Оқилова

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.

«ШОДЛИК» ансамблининг бадиий раҳбари ва бош балетмейстери — Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати — Қодир МЎМИНОВ.

Музика раҳбари — Исматулла РАҲМАТУЛЛАЕВ.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА 8 СЕНТЯБРДА 44-МАВСУМ ОЧИЛАДИ. СЕНТЯБРЬ ОЙИДА КЎРСАТИЛАДИГАН СПЕКТАКЛЛАРНИНГ РЕПЕРТУАР ПЛАНИ:

8 да — Мангулик.
9 да — Тошкентликлар.
10 да — Гулсара.
11 да — Лайли ва Мажнун.
12 да — Хотинимнинг эри.
14 да — Ёшликда берган кўнгил.
15 да — Заҳар ичган даъвогар.
16 да — Тошкентнинг нозанин маликаси.
17 да — Гулсара.
18 да — Юлдузлар жамоли.
19 да — Олифта.
21 да — Тўйдан олдин томоша.
22 да — Занжир.
23 да — Хизматингизга тайёрмиз.
24 да — Лайли ва Мажнун.
25 да — Мангулик.
26 да — Ишонмасанг ўламан...
28 да — Гулсара.
29 да — Хотинимнинг эри.
30 да — Тошкентликлар.

Театрнинг бош режиссёри — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Бахтиёр ИХТИЁРОВ.

Театрнинг Бош дирижёри — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Н. Ҳ. ҲАЛИЛОВ.

СПЕКТАКЛЛАР СОАТ 19.00 ДА БОШЛАНАДИ.

ТАРҒИБОТ УЙИ

XVI асрда қурилган Абдулқосим мадрасаси Тошкентнинг Бешёғоч даҳасидаги ўзига хос архитектурага эга бўлган ёдгорликлардан. Турли сабабларга кўра яроқсиз аҳволга келиб қолган иморат 1981 йилда Тошкент шаҳар ижроия комитетининг қарорига мувофиқ Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамиятининг шаҳар Совети ихтиёрига берилди. Мана уч йилдирки, бу ерда Тарғибот уйи ташкил қилиш мақсадида таъмирлаш ишлари жадал суръатлар билан олиб борилялти. Самарқанд, Бухоро ва Қўқон усталари билан ҳамкорлик қилаётган тошкентлик меъморлар бугун-эрта таъмирлаш ишларини ниҳоясига етказишади.

Тарғибот уйи қандай бўлади? Бу ерда асосан Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликлари ҳақида, ўзининг 2000 йиллик юбилейини нишонлаётган Тошкентнинг ўтмиши ва ҳозирги кўриниши ҳақида ҳикоя қилувчи кўргазмалар очилади. Архитектура ёдгорликларининг макетлари, нақшинкор миллий курсилар кўргазмадан муносиб ўрин олади. Залларда Ўзбекистон ёдгорликлари ҳақида ҳикоя қилувчи кинолекторий ишлаб туради. Шунингдек, чойхона, фотолаборатория, киоск, газета ва бошқа сувенирлар билан савдо қилувчи дўконлар ишга туширилади.

Келажакда бу бинода турли тадбирлар, жумладан фасл байрамлари, санъат кечалари, қизиқарли учрашувлар, сайиллар ўтказишни мўлжалламоқдамиз.

А. МУҲАММАДКАРИМОВ.
Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти Тошкент шаҳар Совети раисининг ўринбосари.

СУРАТЛАРДА ПОЙТАХТ ЖАМОЛИ

● Тошкентнинг XX асрлик тўйи тантаналарида шаҳримизга кўплаб меҳмонлар ташриф буюришади. Савдо шахобчаларининг орасталик ва тартиблилик байрамона кўриниши барчанинг диққатини ўзига тортиши, шубҳасиз.

Шу муносабат билан 27 минг метр реклама ва рангли тасвирдаги фотосуратлар тайёрланиб барча магазинларга тарқатилди. Улар савдо марказларининг пештоқларини безайди. Шунингдек, шаҳар аҳолиси қилган харид моллари ҳам юбилей эмблемаси босилган махсус қоғозларга ўраб берилади. Бундай қоғозлардан 650 минг дона тайёрланди.

ЧИРОЙЛИ ВА БЕЖИРИМ

● Республика Модалар уйи ходимлари савдо тармоқларидаги йигит ва қизларга 17 минг дона махсус форма-кийими тикиб бердилар. Шунингдек, сотувчилар учун тайёрланган 15 минг дона кўкрак нишонларига ҳам юбилей тамғаси туширилган.

ЛЕНИНГРАДДА ТАЙЁРЛАНДИ

● Ленинграддаги «Полиграфоформление» ишлаб чиқариш бирлашмаси ходимлари шаҳримиз юбилейи муносабати билан махсус совғалар тақдим этдилар. Улар илғор савдо шахобчалари ҳақида ҳикоя қилувчи 1,5 минг дона буклет, рангли фотоальбомлар ва 50 минг дона реклама варақалари тайёрлаб бердилар.

А. НОСИРОВА.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь—334808, 325353, секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749, қишлоқ хўжалиги — 325647, пропаганда; совет қурилиши — 325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553, адабиёт ва санъат — 325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354. Фотомухбир — 325894.